

Розбудова стійких освітніх систем після пандемії COVID-19:

міркування для директивних органів у галузі освіти на національному, місцевому та шкільному рівнях

ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії

Регіональний офіс ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії

Женева, Швейцарія

Телефон: +41 22 909 5111

Адреса електронної пошти: ecaro@unicef.org

www.unicef.org/eca

Авторкою цього документа є Летиція Антонович, консультантка ЮНІСЕФ. Він був створений під керівництвом Пармосівея Сообраяна , регіонального радника з питань освіти Регіонального офісу ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії, за участі Нори Шабані, фахівчині з питань освіти Регіонального офісу ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії, та Сари Фуллер, консультантки з питань освіти Регіонального офісу ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії. Особлива подяка колегам із Регіонального офісу та Представництва ЮНІСЕФ, які надали свої коментарі та пропозиції.

Фото на обкладинці:

Вгорі зліва: © ЮНІСЕФ/Калієв

Вгорі справа: © Департамент освіти/муніципалітет міста Дуррес/заклад дошкільної освіти м. Дуррес

Внизу зліва: ©ЮНІСЕФ Чорногорія /Душко Мілянч

Внизу справа: © ЮНІСЕФ/Лівію Андрей

© Регіональний офіс Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) у Європі та Центральній Азії, 2020 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Контекст.....	4
Мета.....	4
Структура документа.....	5
Як користуватися Посібником.....	5
Термінологія.....	6
Міркування щодо планування.....	8
Усунення чинників ізоляції.....	8
Планування в умовах невизначеності.....	8
Використання можливості відновлення покращеного освітнього процесу.....	10
Сфера 1: Доступ.....	11
Пріоритети у плануванні.....	11
Міркування щодо забезпечення доступу всіх дітей і підлітків до освіти.....	13
Сфера 2: Навчання.....	22
Пріоритети у плануванні.....	22
Міркування щодо забезпечення всеохопної та якісної ОСВІТИ для всіх дітей і підлітків.....	24
Сфера 3: Благополуччя.....	33
Пріоритети у плануванні.....	33
Міркування щодо забезпечення благополуччя дітей і підлітків, батьків і працівників школи.....	35
Сфера 4: Безпечні школи.....	39
Пріоритети у плануванні.....	39
Міркування щодо безпечних шкіл для дітей і підлітків.....	40
Діяльність ЮНІСЕФ у країнах Європи та Центральної Азії.....	43
Поточна підтримка.....	43
Ресурси для реагування на пандемію COVID-19 у галузі освіти.....	44
Бібліографія.....	46

Фото на обкладинці: © ЮНІСЕФ/UN065809/Каракан

Вступ

Посібник «Розбудова стійких освітніх систем після пандемії COVID-19: міркування для директивних органів у галузі освіти на національному, місцевому та шкільному рівнях» має на меті надання підтримки урядам, співробітникам міністерств і представникам інших національних директивних органів у галузі освіти, місцевим органам влади та школам у плануванні відновлення та нормалізації освітнього процесу після його порушення та припинення роботи шкіл навесні 2020 року. Міркування спираються на тверде переконання, що стійкість освітніх систем у Європі та Центральній Азії сприятиме зменшенню впливу пандемії COVID-19 на навчання, забезпечить більшу готовність до майбутніх кризових ситуацій та суттєво спомагатиме покращенню всеохопної якісної освіти для всіх дівчат і хлопців у регіоні.

Контекст

Пандемія COVID-19 призвела до припинення роботи шкіл у 20 країнах та закладів дошкільної освіти у 19 країнах Європи та Центральної Азії. Це мало суттєвий вплив на 49,8 мільйона дітей дошкільного та середнього шкільного віку, адже був порушений або зовсім відсутній освітній процес протягом останньої шкільної чверті на піку закриття шкіл.

Пандемія значно посилила сучасну нерівність у сфері освіти та соціальну нерівність у регіоні. Діти з малозабезпечених сімей, діти, які проживають у сільській місцевості з поганою інфраструктурою, діти — представники етнічних та мовних меншин, діти з інвалідністю, діти-мігранти та діти-біженці, діти, які перебувають у конфлікті з законом, діти та молодь, які не відвідують школу, а також хлопці та дівчата у складних життєвих обставинах або з сімей, де застосовується насильство, і до пандемії стикалися з істотними перешкодами для участі в освітньому процесі та навчанні та мали нижчі результати навчання та соціальні результати, ніж їхні однолітки.

Школи — це місце не лише для здобуття знань, а й для соціально-емоційного навчання, соціальної взаємодії та соціальної підтримки. Тож припинення роботи шкіл призвело не лише до порушення освітнього процесу, а й до зникнення доступу дітей до шкільного харчування, підтримки їхнього благополуччя та перенаправлення до основних служб охорони здоров'я та соціальних служб.

Перед учителями, керівництвом шкіл, працівниками освіти та директивними органами на місцевому та національному рівнях постав значний виклик. **Нереагування на цей виклик матиме вплив на подальше життя дітей, молоді, сімей, громад та суспільства — як у соціальному, так і в економічному аспектах.** Саме тому підвищення стійкості системи освіти шляхом цілеспрямованого планування забезпечення якісної всеохопної освіти для найбільш маргіналізованих дітей повинно стати пріоритетом на найближчі місяці та роки та головним принципом відновлення покращеного освітнього процесу та роботи шкіл.

Мета

Документ має на меті сприяти підвищенню стійкості освітніх систем — систем, які є більш гнучкими, забезпечують навчання ВСІХ дітей із використанням різноманітних методик і технологій та мають більше можливостей для подолання потенційних криз. Він також покликаний сприяти підтримці та впровадженню якісної всеохопної освіти та навчання для ВСІХ дітей та молоді під час спалаху епідемії та протягом періоду відновлення освітнього процесу після пандемії COVID-19 із акцентом на найбільш маргіналізованих дітях.

Міркування пропонують керівництву шкіл та співробітникам департаментів освіти місцевих органів влади, районних управлінь освіти та міністерств освіти загальні рамки та низку тематичних рекомендацій, які можуть бути використані під час прийняття рішень, планування та розробки політики.

Передбачається, що міркування здатні спонукати освітянську спільноту до усунення нерівності в доступі до якісної всеохопної освіти, а також до зняття значних відмінностей у навчанні різних груп дітей під час та після пандемії COVID-19.

Документ не містить рекомендацій для керівництва шкіл та освітян щодо реалізації конкретних заходів чи дотримання певних стратегій. Натомість він пропонує знайти відповіді на низку запитань, щоб (i) забезпечити доступ для УСІХ дітей та молодих людей до якісного, всеохопного освітнього процесу — навчання, належної підтримки й догляду без перешкод, благополуччя та (ii) підвищити стійкість освітніх систем та спроможність шкіл, учителів і працівників освіти забезпечувати всеохопну якісну освіту для ВСІХ дітей, зокрема в кризові періоди.

В основі документа — положення про те, що представникам систем освіти необхідно аналізувати, планувати, реалізовувати, переглядати та дотримуватися стратегій у чотирьох важливих і взаємопов'язаних сферах:

- 1) доступ до освіти;
- 2) якісна та всеохопна освіта;
- 3) благополуччя (охорона психічного здоров'я та психосоціальна підтримка);
- 4) безпека шкіл.

Посібник «Розбудова стійких освітніх систем після пандемії COVID-19: міркування для директивних органів у галузі освіти на національному, місцевому та шкільному рівнях» доповнює зусилля ЮНІСЕФ, спрямовані, зокрема, на забезпечення можливості для ВСІХ дітей зростати, розвиватися та навчатися. Він ґрунтується на результатах минулої та поточної діяльності ЮНІСЕФ у регіоні у сфері забезпечення всеохопної освіти, роботи з дітьми, які не відвідують школу, попередження самовільного залишення школи та загальної підтримки системного планування освітньої політики.

Структура документа

Після Вступу увазі читачів пропонуються:

Розділ 1: Міркування щодо ПЛАНУВАННЯ в умовах невизначеності;

Розділ 2: Міркування щодо забезпечення ДОСТУПУ всіх дітей і підлітків до освіти;

Розділ 3: Міркування щодо забезпечення всеохопної та якісної ОСВІТИ для всіх дітей і підлітків;

Розділ 4: Міркування щодо забезпечення БЛАГОПОЛУЧЧЯ всіх дітей і підлітків, учителів і батьків;

Розділ 5: Міркування щодо БЕЗПЕЧНИХ шкіл для дітей і підлітків.

Як користуватися Посібником

Розділ 1 містить загальні міркування щодо планування. Чотири наступних розділи включають у себе:

- огляд основних ризиків та можливостей відновлення покращеного освітнього процесу;
- пріоритети у плануванні;
- низку питань, які здатні допомогти директивним органам у розв'язанні ймовірних ключових проблем та забезпеченні всеохопної та якісної освіти для ВСІХ дітей.

Питання можна розглядати на різних рівнях, зокрема на рівні:

- шкіл;
- місцевих органів влади;
- районних управлінь освіти або адміністрацій;
- національних директивних органів: міністерств освіти, національних агентств із питань освіти та інших відповідних національних зацікавлених сторін у галузі освіти чи інших галузях.

Позначка (◆ ■ ● ◆) вказує на рівень (рівні), на якому слід розглядати вирішення питання.

Питання можуть розглядатися в різний час та вимагати певних дій у короткостроковій ■, середньостроковій ■ або довгостроковій ■ перспективі. Для цілей цього Посібника:

- короткострокова перспектива — період від сьогодні до середини жовтня 2020 року;
- середньострокова перспектива — період із середини жовтня 2020 року до вересня 2021 року;
- довгострокова перспектива — 2021/2022 навчальний рік.

Нижче наведено позначки та кольорові коди, використані в документі.

Ш ◆	МОВ ■	РУО ●	Н ◆	КСП ■	ССП ■	ДСП ■
Школи	Місцеві органи влади	Районні управління освіти	Національний рівень	Короткострокова перспектива	Середньострокова перспектива	Довгострокова перспектива

Термінологія

Термін **«школа»** вживається для зручності та охоплює всі типи закладів формальної та неформальної освіти на всіх рівнях освітнього процесу. За потреби заклади технічної (професійно-технічної) освіти, центри неформальної освіти та неформальна освіта вказуються окремо.

Взято до уваги, що, незважаючи на те, що заклади освіти переважно підпорядковуються Міністерству освіти, деякі діти отримують освіту в спеціальних закладах, інтернатах, слідчих ізоляторах, закритих закладах освіти, лікарнях та санаторіях, які можуть підпорядковуватися іншим профільним міністерствам, таким як Міністерство охорони здоров'я, Міністерство соціального захисту (наприклад, дитячі садки), Міністерство внутрішніх справ або Міністерство юстиції.

Міркування певною мірою стосуються закладів освіти всіх типів, але комплексно не висвітлюють особливості відновлення роботи кожного закладу, за винятком звичайних шкіл.

Термін **«відновлення роботи шкіл»** використано щодо шкіл, які відкрили приміщення спільного користування для учнів і вчителів.

До **маргіналізованих дітей** відносяться діти або групи дітей, які зазнають соціальної ізоляції та не залучені до освітнього процесу. В країнах Європи та Центральної Азії це, як правило, ромські діти та діти — представники інших етнічних чи мовних меншин, діти з інвалідністю, діти-мігранти та діти-біженці, внутрішньо переміщені діти, діти, які перебувають у конфлікті з законом, діти з неблагополучних або уразливих сімей, діти, які живуть і працюють на вулиці, діти, які не відвідують школу, та інші діти у складних життєвих обставинах, зокрема дівчата, які наражаються на ризик вступу в дитячий, ранній або примусовий шлюб, вагітні дівчата, молоді мами та батьки, дівчата й хлопці, які доглядають за братами та сестрами або хворими батьками, а також дівчата й хлопці, які стали жертвами ґендерно зумовленого насильства. Маргіналізованими дітьми можуть бути дівчата та (або) хлопці залежно від контексту.

Визнається, що ґендер є важливим аспектом маргіналізації, який перетинається з іншими аспектами ізоляції. Також визнається, що криза, спричинена COVID-19, могла призвести до сплеску домашнього та ґендерно зумовленого насильства (ГЗН), які непропорційно сильніше впливають на дівчат і жінок.

У документі також взято до уваги, що «сім'ї», «батьки» та «громади» відображають численні реалії та не є однорідними групами. Домогосподарства, очолювані самотніми матерями / батьками, або молоді батьки мають специфічні потреби і можуть потребувати відповідної підтримки. Взаємодія з батьками може вимагати застосування диференційованих стратегій для матерів і для батьків.

Термін **«екстрено організоване дистанційне викладання»** (або «екстрено організоване дистанційне навчання») відображає ідею, що курси дистанційного навчання організовуються у відповідь на кризу, а не були заплановані або розроблені для забезпечення дистанційної освіти. Він стосується раптового (і часто квапливого) переходу від традиційного викладання до дистанційної освіти та (або) навчання у віртуальній аудиторії. Багато хто закликає розрізняти **онлайн-навчання**, підкріплене інклюзивною педагогікою, та **дистанційне навчання**, визнаючи той факт, що курси онлайн-навчання були заплановані та спеціально розроблені, тоді як дистанційне навчання переважно полягає у використанні технологій виконання завдань, призначених для традиційного викладання¹.

Термін **«дистанційне навчання»** («дистанційна освіта») використано для позначення освіти, яка забезпечується дистанційно, без регулярного особистого контакту з учителем в аудиторії. Дистанційна освіта, яка відбувається у формі кореспондентського навчання, включає в себе навчання за допомогою друкованих матеріалів, які видаються учням, радіо- або телевізійних програм та інтернету.

Під терміном **«онлайн-навчання»** зазвичай розуміють освіту, яку здобувають через інтернет. Онлайн-навчання може бути включене до програм дистанційної освіти, а також доповнювати традиційне викладання (комбіноване (змішане) навчання). Учні можуть навчатися в режимі онлайн, перебуваючи вдома або в аудиторії з однолітками. Онлайн-навчання відбувається у різноманітних форматах, які часто поєднують у собі інтернет-технології та освітні технології, використовувани в режимі офлайн.

«Комбіноване (змішане) навчання» передбачає поєднання кількох методів, таких як особисте викладання та

¹ <https://edtechmagazine.com/higher/article/2020/05/emergency-remote-teaching-rigorous-online-learning-perfcon>

навчання, використання освітніх технологій, взаємодія учнів та онлайн-навчання. У такому випадку використання освітніх технологій та онлайн-навчання є однією із стратегій викладання, покликаних надати підтримку учням у досягненні їхніх цілей навчання. Комбіноване (змішане) навчання також може включати в себе дистанційне навчання.

Термін **«охорона психічного здоров'я та психосоціальна підтримка» (ПЗПСП)** охоплює будь-який тип підтримки, що спрямована на захист чи сприяння психосоціальному благополуччю та (або) запобігання психічним розладам чи їх лікування. ПЗПСП робить акцент на потребі під час надання відповідної підтримки застосовувати різноманітні підходи (освіта, охорона здоров'я, соціальне забезпечення тощо), які доповнюють один одного.

Соціально-емоційні навички «стосуються здатності регулювати свої думки, емоції та поведінку» (ОЕСР, 2018 р.). Ці навички дозволяють дітям і дорослим розуміти свої емоції та керувати ними, ставити цілі, виявляти емпатію до інших, налагоджувати позитивні стосунки та приймати відповідальні рішення². Різні агенції по-різному позначають соціально-емоційні навички. ОЕСР згрупувала соціально-емоційні навички відповідно до п'яти великих сфер — виконання завдань, емоційна регуляція, співпраця, відкритість, взаємодія з іншими, — виокремивши додаткову сферу складних навичок, яка включає в себе самоефективність, критичне мислення / незалежність, саморефлексію та метапізнання (ОЕСР, 2018 р.).

За визначенням державної ініціативи США «Колаборація для академічного, соціального та емоційного навчання» (CASEL), соціально-емоційні навички стосуються самосвідомості (наприклад, визначення емоцій, визнання сильних сторін, самоефективність), самоуправління (наприклад, управління стресом, самодисципліна, самомотивація, постановка цілей, організаційні навички), соціальної обізнаності (емпатія та повага до інших), відносин (наприклад, комунікація, робота в команді) та відповідального прийняття рішень (наприклад, визначення проблем, аналіз ситуацій, розв'язання проблем, оцінка, рефлексія).

Термін **«відновлення»** використано в документі для позначення повернення до нормального стану. «Відновлення навчання» охоплює заходи та інтервенції, спрямовані на подолання втрат у навчанні, спричинених припиненням роботи шкіл та пандемією. «Відновлення після COVID-19» означає повернення до звичного укладу життя або до такого, який максимально наближений до укладу життя до пандемії.

Під **«залученням громад»** розуміється робота з традиційними групами, представниками громад, громадянського суспільства, уряду, громадськістю та лідерами думок, розширення ролі колективів чи груп у вирішенні питань, які впливають на їхнє життя. Залучення громад розширює можливості соціальних груп та мереж, спирається на місцеві сильні сторони та потенціал та сприяє покращенню участі, відповідальності, адаптації та комунікації на місцевому рівні.

² <https://casel.org/>

Міркування щодо планування

Уряди, міністерства та школи стикаються з проблемою планування забезпечення здобуття освіти в періоди значної невизначеності. Після істотного порушення процесу навчання через припинення роботи шкіл та карантин країни поступово скасували обмеження, проте залишили ключові заходи безпеки, які передбачають, зокрема, дотримання фізичної дистанції. Багато країн Європи та Центральної Азії вирішили не відновлювати роботу шкіл до вересня 2020 року. Водночас, оскільки вірус досі поширюється світом, а вакцини наразі немає, країни готуються до « нової норми життя », за якої освітній процес відрізнятиметься від того, яким його запам'ятали учні, вчителі та сім'ї. Деякі країни розглядають різні сценарії освітнього процесу в новому навчальному році, за яких роботу шкіл буде відновлено або буде здійснено перехід до дистанційної освіти.

Незважаючи на відновлення роботи шкіл, вони, однак, не зможуть забезпечити всім учням повне академічне навантаження через вимогу щодо дотримання фізичної дистанції та інші заходи безпеки. Шкільний розклад буде змінено, повернення до навчання буде поетапним, а викладання забезпечуватиметься позмінно.

Скорочений розклад занять буде доповнено дистанційним навчанням. Комбіноване (змішане) навчання може бути по-різному організоване для різних учнів. Тоді як деякі учні зможуть відвідувати школу кілька годин або кілька днів на тиждень, а решту часу навчатися дистанційно, інші зможуть навчатися лише дистанційно. Можливо також, що деякі учні більше за інших навчатимуться безпосередньо з учителем, що залежатиме від їхнього віку, рівня освіти, освітніх потреб чи сімейних і соціальних обставин. Наприклад, може бути надано перевагу забезпеченню навчання у школі для дітей ключового персоналу, як-от медсестер та лікарів, а також для соціально ізольованих та маргіналізованих дітей.

Здійснення планування в таких умовах є непростим завданням. За такої кількості невідомих чинників, втрат у навчанні, які матимуть тривалий вплив на учнів упродовж наступних років, а також у зв'язку з поширеністю тривоги та стресу серед працівників освіти, дітей та сімей дотримання обґрунтованих принципів прийняття рішень є важливішим, ніж будь-коли. Також це є необхідною умовою для підвищення стійкості систем освіти.

Нижче наведено деякі міркування щодо планування розбудови стійких систем освіти після пандемії COVID-19 та забезпечення всеохопної якісної освіти для ВСІХ дітей.

Усунення чинників ізоляції

Пандемія посилила чинники соціальної ізоляції: низький дохід, безробіття, поганий стан здоров'я, соціальний капітал, житло, місцеві мережі (мікрорайони, де існує система взаємної підтримки, транспортне сполучення тощо) та освіти.

На здобуття освіти зазвичай впливають фактори на чотирьох рівнях:

- **дитини та сім'ї:** стать, етнічна належність, рівень доходу, стан здоров'я, мобільність;
- **школи:** ресурси, методи викладання та організації навчання, етос, догляд та підтримка;
- **громади:** відносини між школами та громадою, залучення місцевих органів влади, громадянського суспільства;
- **національному рівні:** політика, інвестиції, гендерні та соціальні норми.

Відновлення покращеного освітнього процесу означає усунення чинників ізоляції як пріоритетне завдання на всіх чотирьох рівнях одночасно. Відновлення покращеного освітнього процесу — це не лише забезпечення додаткової підтримки для найбільш маргіналізованих дітей. Ідеться про об'єднання зусиль на національному та місцевому рівнях для підтримки трансформації шкіл із акцентом на двох аспектах, які мають вирішальне значення:

- **трансформація педагогіки** шляхом розробки більш всеохопних та гнучких навчальних програм та практик викладання, які відповідають індивідуальним потребам кожної дитини;
- **трансформація шкільних етосу,** структур та організації в такий спосіб, щоб інклюзивність, догляд, повага та комплексна підтримка були в основі місій і практик шкіл.

Планування в умовах невизначеності

Для досягнення цієї мети зацікавлені сторони в галузі освіти можуть **залишатися вірними своїй місії та довгостроковій цілі** — наданню можливості для ВСІХ дітей реалізувати своє право на освіту та повністю розкрити свій потенціал. Директивні органи в галузі освіти можуть не мати важелів контролю за політичними рішеннями

щодо національних заходів у галузі охорони здоров'я та заходів безпеки, але вони можуть **зосередитися на тому, що їм відомо, що вони можуть контролювати, та на тому, що перебуває в межах їхньої компетенції**, а саме на навчанні учнів захисних жестів, якості навчання, забезпеченні надання всеохопних та підтримуючих освітніх послуг, а також на благополуччі освітян. Незважаючи на те, що зацікавлені сторони в галузі освіти не мають засобів та мандату для владнання **всіх** можливих ситуацій, у яких опиняються діти та сім'ї, вони мають повноваження та обов'язок забезпечувати, щоб кожна дитину чекали в школі, цінували за те, ким вона є, поважали, доглядати та підтримували, щоб вона мала можливість брати участь у шкільних заходах та навчатися в благополучному та інклюзивному середовищі. Відновлення покращеного освітнього процесу потребує бачення, яке поділяє суспільство в цілому. **Широке залучення зацікавлених сторін на всіх рівнях та на всіх етапах процесу планування** має вирішальне значення для формування інтервенцій та забезпечення підтримки, особливо в періоди невизначеності. Надання можливості місцевим громадам робити власний вибір у галузі освіти, **спираючись на інноваційні методики шкільної освіти та стимулюючи обмін знаннями** та практиками на місцевому рівні, відіграє важливу роль у реагуванні на вкрай різноманітні місцеві умови. Залежно від розвитку ситуації з пандемією протягом наступних 24 місяців може виникнути потреба у **плануванні й виборі сценаріїв**. Через це ключовим є **планування, мобілізація людських ресурсів на ранньому етапі та регулярний перегляд планів** мірою розвитку ситуації. Наприклад, планування іспитів на 2021 рік вимагає спільного планування сценаріїв зараз, щоб учні та вчителі знали, чого очікувати на початку нового навчального року. В періоди невизначеності першочергове значення має належне розуміння планів та стратегій зацікавленими сторонами, виконавцями та бенефіціарами.

Прозора комунікація навколо процесу планування, реальне забезпечення можливостей для **залучення громад**, а також **чітка та регулярна взаємодія** відіграватимуть вирішальну роль у запевненні сімей у тому, що школи готові до повернення дітей, освітян — у тому, що їхні проблеми розуміють і що їм буде надано підтримку в їх розв'язанні, а дітей — у тому, що надання освітніх послуг та методики шкільної освіти буде трансформовано, щоб підтримати їхнє навчання. **Постійний моніторинг**, зокрема моніторинг сприйняття запропонованих заходів та їх реалізації учнями, вчителями, батьками та освітянською спільнотою, сприятиме створенню циклів зворотного зв'язку між «користувачами» та директивними органами, а також дасть змогу здійснювати коригування та надавати відповідну інформацію для розв'язання проблем зацікавлених сторін.

Рис. 1. ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

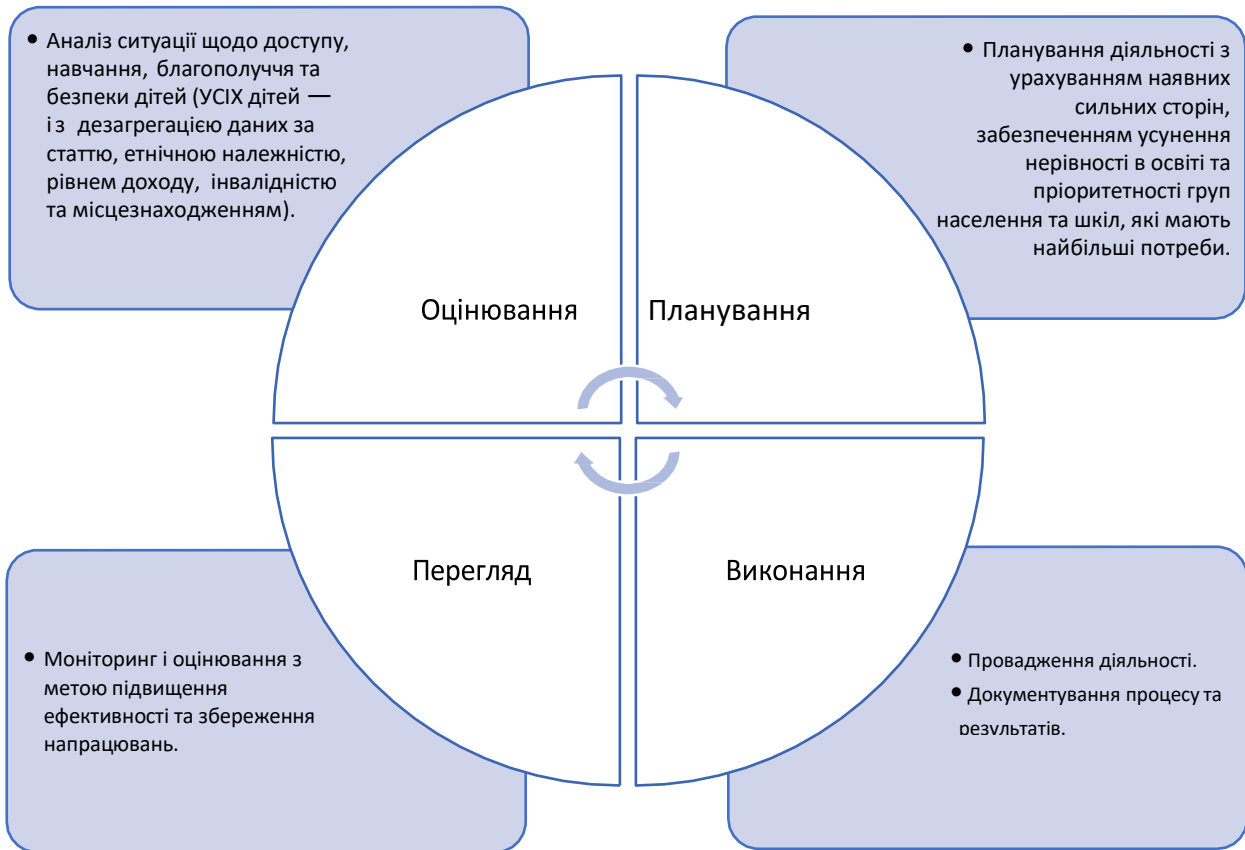

Використання можливості відновлення покращеного освітнього процесу

Незважаючи на те, що пандемія значно порушила освітній процес та поглибила існуючу нерівність, вона також відкрила можливості для трансформації педагогіки та шкільного етосу: впровадження нових методів викладання та навчання, нових способів комунікації з дітьми та сім'ями та нових функцій для підвищення загального рівня турботи про благополуччя учнів.

Країни отримують багато переваг від упровадження творчих заходів реагування на пандемію в галузі освіти на шкільному, місцевому та національному рівнях. Буде отримано цінний досвід, набуто цінних уроків, які можна буде використати при плануванні освітнього процесу та реформ на наступні роки. Цією можливістю не варто нехтувати, і це вимагає процесу планування, за якого необхідно постійно оцінювати ситуацію, планувати усунення нерівності, заохочувати документування процесу та результатів інтервенцій, а також здійснювати моніторинг та оцінювання практик для підвищення їх ефективності та збереження напрацювань.

Рис. 2. Чотири етапи планування на шкільному, місцевому та національному рівнях

Сфера 1: Доступ

МІРКУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

У цьому розділі термін «доступ» уживається в широкому значенні та охоплює всі аспекти зарахування до закладу освіти, попередження самовільного залишення школи та заходи з підтримки дітей, спрямовані на забезпечення їх повернення до навчання та участі в освітньому процесі. Аспекти, які стосуються навчання, включені до розділу «Сфера 2: Навчання».

Основні ризики:

- Збільшення кількості дітей, які не відвідують школу: дітей, які не були зараховані до 1-го класу; дітей, які не перейшли на наступний рівень освіти, зокрема до старшої середньої школи; дітей, які самовільно залишили школу; дітей, які отримують неформальну освіту.
- Специфічні ризики самовільного залишення школи дівчатами та хлопцями: вступ у дитячий та ранній шлюб, безпечний доступ до належної санітарії, внесок у дохід сім'ї, дискримінація при працевлаштуванні.
- Вартість навчання, через яку діти не можуть повернутися до школи; збільшення використання дитячої праці.
- Страх і небажання батьків та громад повертати дітей до школи.
- Цифровий розрив, що ускладнює участь маргіналізованих дітей у дистанційному або комбінованому (змішаному) навчанні.
- Недостатньо ефективний моніторинг відвідування занять; недостатньо ефективний моніторинг використання навчальних можливостей.

Основні можливості відновлення покращеного освітнього процесу:

- Покращені способи виявлення учнів, які не відвідують школу та наражаються на ризик самовільного залишення школи.
- Удосконалення Інформаційної системи управління освітою (ICVO) для виявлення учнів, які не відвідують школу, та тих, які самовільно залишили школу, з метою інтегрувати системи відстеження учнів під час їх переведення з одного закладу освіти до іншого, циклів навчання або формальних та неформальних систем, а також забезпечити змістовну дезагрегацію даних (зокрема стосовно дітей-мігрантів, дітей-біженців і дітей із інвалідністю).
- Забезпечення можливості переведення дітей із інтернатних закладів до звичайних шкіл.
- Посилення заходів попередження самовільного залишення школи на рівні шкіл та населених пунктів.
- Покращення практики ведення випадків учнів, які наражаються на ризик самовільного залишення школи, на шкільному та місцевому рівнях.
- Покращення комунікації між школами та сім'ями та залучення батьків до освітнього процесу.
- Усунення фінансових, адміністративних та інших перешкод для доступу до освіти та участі в освітньому процесі.
- Посилення горизонтальної та вертикальної координації, зокрема на міжгалузевому рівні.

Пріоритети у плануванні

Часові межі	Пріоритети у плануванні

Коротко-строкові	• Виявлення учнів, які наражаються на ризик незарахування (в т. ч. повторне) до школи та самовільного залишення школи. • Прийняття рішень щодо політики повернення до школи та його етапів. • Усунення цифрової нерівності (<i>Більше інформації міститься у розділі «Сфера 2: Навчання».</i>) • Залучення батьків та сімей для підтримки повернення до школи. • Адаптація підтримки переходу до наступних циклів освіти. • Налаштування шкільних мереж для обміну практиками. • Оцінювання впливу кризи на фінансування освіти. • Забезпечення додаткового фінансування на 2020 рік та виділення коштів найбільш постраждалим школам, регіонам та учням.
Середньо-строкові	• Стратегії сприяння поверненню до школи для учнів та батьків. • Заходи попередження самовільного залишення школи: підтримка забезпечення доступу, навчання та соціально-емоційного благополуччя. • Постійне залучення батьків і сімей. • Залучення молоді, яка не відвідує школу, до участі у програмах нових можливостей та розвитку навичок. • Удосконалення ІСУО та систем відстеження.
Довго-строкові	• Політика та інвестиції в розбудову більш чутливих та дезагрегованих ІСУО та систем відстеження. • Поліпшення міжгалузевої координації для підтримки забезпечення доступу до освіти та участі в освітньому процесі для найбільш маргіналізованих верств.
	• Комплексна політика та інвестиції в усунення всіх перешкод для доступу до освіти та участі в освітньому процесі для найбільш маргіналізованих верств, у т. ч. дітей із інвалідністю. • Покращені альтернативні навчальні програми та програми нових можливостей.

Міркування щодо забезпечення доступу до освіти для всіх дітей і підлітків

Питання для розгляду	Ш	МОВ	РУО	Н	КСП	ССП	ДСП
	◆	■	●	◆	■	■	■
Виявлення дітей, які не відвідують школу, та учнів, які наражаються на ризик самовільного залишення школи							
Системи даних							
Як будуть переглянуті, адаптовані та вдосконалені сучасні системи виявлення дітей, які не відвідують школу, та учнів, які наражаються на ризик самовільного залишення школи (ІСУО, шкільні системи раннього попередження самовільного залишення школи або будь-які інші системи), щоб школи та місцеві органи влади могли виявляти всіх дітей, які наражаються на ризик незарахування (в т. ч. повторного) до школи, самовільного залишення школи після відновлення роботи шкіл або відмови від участі в дистанційному чи онлайн-навчанні?	◆	■	●	◆	■	■	
Які нові показники будуть включені до таких систем для охоплення найширшого спектру прогнозуючих параметрів самовільного залишення школи, включаючи відмову від участі в дистанційному чи комбінованому (змішаному) навчанні, ризики ПЗПСР, ризики у сфері безпеки та загальні соціально-емоційні ризики, пов'язані з кризою внаслідок COVID-19?	◆			◆	■	■	
Як будуть триангульовані дані в галузі освіти з даними в галузях охорони здоров'я, соціальних послуг, даними про мобільність сімей та даними НУО для забезпечення виявлення всіх дітей, які не відвідують школу, зокрема дітей-мігрантів, дітей-біженців та дітей із інвалідністю?		■	●	◆	■	■	
Як здійснюватиметься моніторинг та відстеження переходу учнів на наступний рівень освіти до початку нового навчального року?	◆		●	◆	■	■	
Як відстежуватиметься переведення учнів до інших шкіл (щоб з'ясувати, чи були діти, переведені до іншої школи до відновлення її роботи, повторно зараховані до школи та чи відвідують вони свою нову школу)?	◆		●	◆	■	■	
Як збиратимуться та повідомлятимуться дані про відсутність на заняттях у школі? Як часто в періоди дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання це відбуватиметься?	◆		●	◆	■	■	
Як школи здійснюватимуть моніторинг залучення учнів до навчання в періоди дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання? (Див. також міркування щодо НАВЧАННЯ.)							
Як школи співпрацюватимуть за потреби з батьками, учнями та НУО для відстеження участі учнів в освітньому процесі, зокрема за допомогою проєктів, завдань, журналів дистанційного навчання та індивідуальної або групової роботи з учителями в класі або дистанційно?	◆		●	◆	■	■	
Які партнерські відносини з організаціями громадянського суспільства будуть необхідні для підтримки збирання даних про участь у дистанційному чи комбінованому (змішаному) навчанні?							

Як зазначені вище дані: будуть агреговані на шкільному, місцевому та національному рівнях для виявлення профілів учнів із групи ризику (особливо ризику, пов'язаного зі статтю, інвалідністю, віком, маргіналізацією, а також із місцезнаходженням)? використовуватимуться при визначенні пріоритетності районів, населених пунктів та шкіл для попередження самовільного залишення школи для впровадження відповідних заходів реагування? використовуватимуться під час розробки національних та місцевих інтервенцій та політики реагування, спрямованих на дітей, які не відвідують школу, та попередження самовільного залишення школи?	◆	■	●	◆	■	■	
Як збиратиметься та поширюватиметься інформація про належну практику використання систем даних та дезагрегованих даних для використання при розробці політики на шкільному, місцевому та національному рівнях щодо (i) виявлення дітей, які не відвідують школу, та дітей, які наражаються на ризик самовільного залишення школи, та (ii) відстеження учнів під час переходу на наступний рівень освіти?	◆	■	●	◆	■	■	■
Протоколи виявлення							
Хто нестиме відповідальність за виявлення дітей та молодих людей, які не відвідують школу, та учнів, які наражаються на ризик самовільного залишення школи?	◆	■	●	◆	■	■	■
Які протоколи та процедури будуть використані (адаптовані або створені) під час розгляду справ дітей, які не відвідують школу, або учнів, які наражаються на ризик самовільного залишення школи? (Див. також нижче «Ведення випадків».)	◆	■	●	◆	■	■	■
Які протоколи застосовуватимуться, якщо діти не переходитимуть від одного циклу навчання до іншого?	◆		●	◆	■	■	■
Які протоколи будуть розроблені для забезпечення того, щоб усі діти, які до вересня досягнуть віку вступу до школи, були виявлені, зареєстровані в школах та зараховані до 1-го класу?	◆	■	●	◆	■	■	■
Які протоколи будуть спеціально розроблені для уразливих дітей, а саме дітей, які отримують освіту в інтернатних закладах, центрах неформальної освіти, слідчих ізоляторах та закладах охорони здоров'я (лікарнях, санаторіях)?							
Ведення випадків							
Хто буде призначений (окремі особи або групи) для роботи з дітьми та (або) учнями, які не повернулися до школи, або тими, хто наражається на високий ризик самовільного залишення школи? Якими будуть їхні функції та обов'язки?	◆	■	●		■	■	
Як здійснюватиметься ведення окремих випадків дітей, які не відвідують школу або наражаються на високий ризик самовільного залишення школи? Які протоколи застосовуватимуться? Яке оцінювання потреб буде проведено? Який план повторного зарахування або план збереження контингенту учнів буде розроблено?	◆	■	●		■	■	
Як будуть переглянуті та адаптовані наявні механізми перенаправлення в галузі освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та безпеки, для того щоб забезпечити ефективне реагування на вплив кризи, спричиненої COVID-19, на ризики невідвідування школи чи самовільного її залишення?	◆	■	●	◆	■	■	

Яка підтримка надаватиметься найуразливішим дітям, особливо дітям, які раніше здобували освіту в інтернатних закладах, слідчих ізоляторах, центрах неформальної освіти або закладах охорони здоров'я, для забезпечення їх зарахування до звичайних шкіл?							
Які партнерські відносини з місцевими органами влади, соціальними службами, службами захисту дітей, НУО, поліцією, громадськими групами та лідерами громад будуть налагоджені для роботи з учнями, які не повернулися до школи, або тими, які наражаються на високий ризик самовільного залишення школи?	◆	■	●	◆	■	■	
Як усі сторони забезпечуватимуть, щоб підтримка була конструктивною та нестигматизуючою для учнів і сімей?	◆	■	●		■	■	
Підготовка до відновлення роботи шкіл та повернення до школи							
Процес прийняття рішень <i>(Див. також «Сфера 4: Безпечні школи» нижче.)</i>							
У який спосіб країни забезпечать гнучкість у процесах припинення / відновлення роботи шкіл та прийняття рішень щодо шкільного розкладу на національному та місцевому рівнях залежно від епідеміологічної ситуації на місцевому рівні? Як органи охорони здоров'я та управління освіти тісно співпрацюватимуть для узгодження рішень?		■		◆	■	■	
Як використовуватимуться результати широких консультацій із місцевими органами влади, школами, вчителями, спілками вчителів, батьками, асоціаціями батьків, учнями та учнівськими асоціаціями, організаціями людей із інвалідністю, НУО, які працюють із маргіналізованими верствами, включаючи ромські НУО та групи мігрантів і біженців, під час прийняття рішень на національному та місцевому рівнях?	◆	■	●	◆	■	■	
Як у процесі прийняття рішень на національному рівні щодо відновлення роботи шкіл враховуватимуться різноманітні параметри? Серед них: • параметри стану здоров'я населення; • географічні параметри; • вікові параметри та рік навчання учнів для забезпечення пріоритетності учнів молодших класів та молоді, якій необхідно складати іспити; • параметри особистих обставин для забезпечення пріоритетності найбільш маргіналізованих дітей, зокрема дітей із інвалідністю, які потребують доступу до спеціальних служб, дітей, які проживають у несприятливому сімейному оточенні, дітей із обмеженим доступом до онлайн-навчання; • готовність, бажання та очікування батьків і громад.				◆	■	■	

Як під час прийняття рішень на місцевому рівні щодо відновлення роботи шкіл враховуватимуться різноманітні параметри? Серед них: • національні настанови; • локальні параметри стану здоров'я населення; • наявність шкільної інфраструктури та закладів освіти; • демографічна та соціальна ситуація в населеному пункті; • готовність, бажання та очікування батьків і громади.	◆	■			■	■	
Процес комунікації для повторного залучення, відновлення роботи шкіл та повторного зарахування учнів							
Як оприлюднюватимуться рішення про відновлення роботи шкіл на національному та місцевому рівнях, щоб уникнути плутанини серед шкіл, батьків та учнів?	◆	■		◆	■	■	
Якими будуть характер та обсяг інформаційних повідомлень для учнів, батьків та громад, спрямованих на заохочення участі у дистанційному та комбінованому (змішаному) навчанні та повторного зарахування? Як у повідомленнях враховуватимуться ґендерні аспекти, етнічна належність, мова, культура та наявність інвалідності?	◆	■	●	◆	■	■	
Яку конкретну інформацію необхідно буде надати сім'ям учнів, які вступають до 1-го класу, середніх, старших класів, закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти в новому навчальному році?	◆	■	●	◆	■	■	
Які канали комунікації та засоби масової інформації використовуватимуться для забезпечення інформування відповідною мовою, у доступному форматі та з урахуванням потреб найбільш маргіналізованих громад і сімей? Які партнерства із засобами масової інформації та операторами мобільного зв'язку будуть спрямовані на підвищення ефективності інформаційних кампаній?		■	●	◆	■	■	
Які заходи із залучення громад будуть реалізовані та за допомогою яких партнерств, щоб допомогти батькам, зокрема батькам із найбільш маргіналізованих громад, та учням зрозуміти важливість продовження навчання та повернення дітей до школи за першої ж можливості?	◆	■	●		■	■	
Які партнерські відносини з медичними працівниками (наприклад, дільничими медсестрами, медичними медіаторами), соціальними службами, НУО, лідерами громад та громадськими групами (наприклад, жіночими та батьківськими групами) будуть налагоджені для сприяння своєчасному зарахуванню дітей до 1-го класу, особливо дітей із маргіналізованих сімей і сімей із дітьми з інвалідністю?		■	●	◆	■	■	
Які заходи будуть вжиті для запобігання стигматизації та дискримінації уразливих верств населення, особливо мігрантів, біженців та представників меншин, які можуть вважатися «носіями вірусу»?		■	●	◆	■	■	
Стратегії залучення батьків							
Які канали комунікації та механізми залучення використовуватимуть школи для роботи з батьками (матерями та батьками) у період закриття шкіл, дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання? Які конкретні механізми комунікації та залучення розроблять школи для роботи з маргіналізованими громадами та батьками, доступ до яких утруднений, особливо з батьками — представниками мовних меншин?	◆				■	■	

Яка належна практика залучення батьків під час пандемії може бути використана, щоб сприяти зміцненню механізмів регулярної комунікації та зворотного зв'язку між сім'ями та школою?	◆				■	■	■
Яку батьківську стурбованість щодо повторного зарахування або переходу до школи передбачають школи? Як вони реагуватимуть на неї за допомогою диференційованих стратегій залучення батьків?	◆				■	■	
Яку роль за потреби відіграватимуть асоціації батьків і вчителів в інформуванні, залученні батьків до процесу прийняття рішень, роботі з найбільш маргіналізованими верствами та створенні груп підтримки батьків, у т. ч. груп батьків та матерів?	◆		●		■	■	
Які нові чи розширені функції виконуватимуть шкільні медіатори (або педагогічні асистенти, помічники вчителів, громадські медіатори тощо) для сприяння комунікації між сім'ями та школою, особливо стосовно маргіналізованих груп, груп мігрантів та груп біженців, батьків, доступ до яких утруднений, та уразливих сімей?	◆	■	●	◆	■	■	
Які процедури будуть визначені для інформування школами батьків про доступну підтримку, спрямовану на зменшення впливу пандемії COVID-19? Серед них: • підтримка повторного зарахування (усунення адміністративних перешкод, відміна зборів, економічна підтримка, шкільне харчування, шкільний транспорт, стипендії та інші соціальні виплати тощо); • підтримка навчання (особливо для учнів, які наражаються на ризик найбільших втрат у навчанні); • підтримка охорони психічного здоров'я (для учнів та сімей, у т. ч. підтримка у боротьбі з гендерно зумовленим та домашнім насильством).	◆	■		◆	■	■	
Підтримка повторного зарахування до школи та попередження самовільного залишення школи							
Інтервенції на рівні шкіл <i>(Докладніша інформація міститься у розділах «Сфера 3: Благополуччя» та «Сфера 4: Безпечні школи», зокрема щодо насильства в школі та ГЗН, розвитку навичок, менструального здоров'я та гігієни.)</i>							
Як школи підтримуватимуть зв'язок із учнями у період дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання, зокрема з учнями, які не мають доступу до мережі Інтернет чи телефону? Як буде організовано регулярну перевірку учнів, особливо найбільш маргіналізованих та тих, які не мають доступу до телефону та мережі Інтернет?	◆				■	■	

Які заходи вживатимуть школи для підтримки повторного зарахування до школи та попередження самовільного залишення школи? Як школи забезпечуватимуть комплексність та (за потреби) ґендерну диференційованість заходів, спрямованих на: • підтримку відвідуваності (усунення адміністративних перешкод, залучення до шкільних стратегій, продовольчу підтримку, психосоціальну підтримку — див. також розділ «Сфера 3: Благополуччя»); • підтримку навчання (у т. ч. підтримку доступу до дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання — див. також розділ «Сфера 2: Навчання»); • забезпечення соціально-емоційної підтримки; • забезпечення ПЗПСП (див. також розділи «Сфера 3: Благополуччя» та «Сфера 4: Охорона здоров'я»).	◆				■	■	
Які заходи застосовуватимуть школи стосовно всіх учнів / дітей (загальні інтервенції)? Стосовно окремих груп учнів / дітей (цільові інтервенції)? Стосовно конкретних осіб, які наражаються на високий ризик неповернення до навчання / самовільного залишення школи (індивідуальні інтервенції)?	◆				■	■	
Стимули							
Які конкретні стимули повторного зарахування до школи будуть передбачені для найбільш економічно незахищених дівчат і хлопців, які інакше б брали участь у забезпеченні доходу сім'ї у зв'язку з економічними наслідками пандемії COVID-19? Як схеми стимулів поширюватимуться на обов'язкову та необов'язкову освіту для заохочення дівчат і хлопців продовжувати навчання після 9-го класу?		■		◆	■	■	
Як можна розширити механізми надання субсидій на дітей дошкільного віку для забезпечення максимального вступу до школи з 1 вересня, якщо дозволить ситуація?		■		◆	■	■	
Які заходи забезпечать зняття існуючих санкцій, як-от скасування соціальних виплат через невідвідування школи, під час періодів дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання?		■		◆	■	■	
Як будуть адаптовані системи соціальної підтримки та механізми соціального захисту для підтримки найбідніших сімей і сімей, які постраждали від пандемії COVID-19?				◆	■	■	
Як органи влади співпрацюватимуть із підприємствами та фермерськими господарствами, щоб запобігти збільшенню використання дитячої праці, та надаватимуть фінансову допомогу дітям і їхнім сім'ям, щоб вони могли відвідувати школу, брати участь у дистанційному навчанні?		■	●	◆	■	■	
Як національні та місцеві органи влади забезпечуватимуть упровадження програм безкоштовного шкільного харчування та продовольчої підтримки влітку?		■		◆	■		
Шкільний транспорт							
Як буде організовано роботу шкільного транспорту в період відновлення роботи шкіл та поки школи працюватимуть позмінно та (або) за ковзаючим графіком? Чи будуть переглянуті маршрути та розклад руху автобусів за потреби? Як буде адаптовано політику щодо плати за проїзд (чи її скасування) за потреби?		■	●	◆	■	■	

Які належні умови будуть створені для учнів із інвалідністю щодо користування шкільним транспортом після відновлення роботи шкіл?		■	●	◆	■	■	
Яку участь зацікавлені сторони у сфері транспорту (органи влади, постачальники послуг, користувачі) братимуть у прийнятті рішень про забезпечення роботи шкільного транспорту?		■	●	◆	■	■	
Підтримка переходу до наступного циклу навчання у школі							
Які регулярні програми будуть організовані для підтримки переходу до наступного циклу навчання у школі (як-от дні відкритих дверей, заходи з обміну інформацією для нового контингенту учнів за участі вчителів, учнів та випускників), а також для адаптації до дотримання фізичної дистанції та інших заходів та правил безпеки?	◆				■		
Які програми підготовки до школи будуть організовані протягом літа, щоб підготувати дітей до вступу до 1-го класу, особливо дітей із найбільш маргіналізованих груп?	◆	■	●	◆	■		
Які факультативні заняття будуть організовані влітку для дітей, щоб забезпечити продовження навчання? У який спосіб найбільш маргіналізовані учні та ті, які наражаються на ризик самовільного залишення школи, будуть визначені цільовою аудиторією та пріоритетними учасниками таких занять?	◆	■	●	◆	■		
Які партнерські відносини будуть налагоджені чи зміцнені для надання підтримки учням у переході до наступного циклу навчання протягом літа?	◆	■	●	◆	■		
Як можуть школи, громадські освітні центри, підприємства, центри зайнятості, наукова спільнота, студенти ЗВО, жіночі групи, молодіжні асоціації та громадянське суспільство долучитися до цих зусиль, особливо щодо учнів, які переходять до освіти після закінчення обов'язкової?	◆	■	●	◆	■	■	
Які стратегії сприяння та заохочення впроваджуватимуться в школах для залучення нового контингенту учнів (зокрема учнів 1-го класу та учнів середніх, старших класів та програм освіти після здобуття обов'язкової)?	◆		●	◆		■	
Якою мірою стратегії сприяння та заохочення враховуватимуть завдання охорони психічного здоров'я учнів (найбільш маргіналізованих дітей, зокрема учнів із інвалідністю та представників меншин, які традиційно зазнають дискримінації)?							
Альтернативні програми здобуття освіти							
Як молодь, яка не відвідує школу, та молодь, старша за нормативний вік для здобуття обов'язкової освіти, залучатиметься до освітніх програм нових можливостей, професійної підготовки або майбутнього працевлаштування?		■	●	◆		■	
Які освітні програми нових можливостей будуть запроваджені там, де їх немає, або з метою реагування на можливе збільшення чисельності молоді, яка не відвідує школу?		■	●	◆		■	
Як здійснюватиметься планування, впровадження та фінансування таких програм? На основі яких партнерських відносин?							
Що необхідно зробити у сфері регулювання, протоколів, планування та фінансування для забезпечення адаптації альтернативних шляхів здобуття освіти до ситуації, спричиненої пандемією COVID-19?	◆	■	●	◆	■	■	■

Яка підтримка надаватиметься учням, які зараховуватимуться на курси самостійного навчання / вечірні курси наступного навчального року? Чи буде ця підтримка комплексною для охоплення (i) відвідування (усунення адміністративних перешкод та зборів), (ii) підтримки навчання, (iii) соціально-емоційного навчання, (iv) охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, (v) підтримки вагітних та молодих матерів, (vi) підтримки молодих батьків?	◆	■	●	◆		■	
Підтримка розбудови спроможності вчителів і шкіл (Більше інформації про професійну та фінансову спроможність учителів містить розділ «Сфера 2: Навчання».)							
Підтримка професійного розвитку вчителів та інших працівників школи							
Які курси та заходи з підвищення кваліфікації проводитимуться для розбудови спроможності вчителів та інших працівників школи (педагогів, психологів, директорів, медіаторів, учителів-методистів, асистентів учителів тощо) з питань: • стратегій комунікації та залучення батьків; • попередження самовільного залишення учнями школи.			●	◆	■	■	
Підтримка шкіл							
Яку підготовку отримують місцеві групи експертів, у т. ч. співробітники місцевих органів влади, соціальні працівники, поліція, НУО та інші відповідні зацікавлені сторони, для подальшого контролю за учнями нормативного віку для здобуття обов'язкової освіти, які не повернулися до школи (або здобуття освіти в цілому)?		■	●	◆	■	■	
Які настанови надаватимуться школам стосовно моніторингу невідвідування занять під час екстрено організованого дистанційного навчання, дистанційного навчання та комбінованого (змішаного) навчання?			●	◆	■	■	
Які настанови надаватимуться школам стосовно зарахування уразливих дітей, зокрема дітей, які здобували формальну освіту в інтернатних закладах, слідчих ізоляторах або аналогічних закладах?							
Які законодавчі зміни будуть запроваджені для усунення адміністративних перешкод та підтвердження результатів попереднього навчання при зарахуванні (у т. ч. повторному) дітей?				◆	■		
Яке додаткове фінансування буде виділене школам на підтримку повторного зарахування та попередження самовільного залишення школи (наприклад, цільові субсидії, покриття витрат на комунікацію та транспортних витрат, витрат на шкільне харчування, витрат на відкриття шкіл під час літніх канікул тощо)? (Див. також розділ «Сфера 4: Безпечні школи».)				◆	■	■	
Як буде організовано збирання та поширення інформації серед шкіл та місцевих органів влади стосовно належної практики підтримки повторного зарахування, переходу до наступного рівня навчання та попередження самовільного залишення школи?	◆	■	●	◆	■	■	■
Як забезпечуватиметься сприяння обміну знаннями та практиками між школами, місцевими органами влади, регіонами?	◆	■	●	◆	■	■	■
Як країни оновлюватимуть стандарти якості освіти, які б відображали роль шкіл у виявленні та підтримці учнів, які наражаються на ризик самовільного залишення школи?				◆		■	■

Моніторинг, оцінювання та підзвітність							
Як оцінюватиметься вплив кризи внаслідок пандемії на доступ до освіти, особливо стосовно: • запису до школи та зарахування до 1-го класу; • переходу до освіти після здобуття середньої, програм професійної (професійно-технічної) освіти, ЗВО та іншої підготовки для молоді; • запису та зарахування на програми обов'язкового навчання, які реалізуються в рамках вечірніх занять або самостійного навчання; • зарахування та (або) попиту на альтернативні освітні програми для підлітків та молоді (програми нових можливостей або програми вечірніх занять / самостійного навчання); • кількості дітей, які не відвідують школу, та учнів, що наражаються на ризик самовільного залишення школи; профілів груп ризику; • невідвідування школи. Як ця інформація використовуватиметься під час розробки заходів, спрямованих на підтримку зарахування, повторного вступу та переходу? Як ця інформація сприятиме майбутньому плануванню дій у випадку надзвичайної ситуації?		■	●	◆	■	■	■
Як здійснюватимуться моніторинг та оцінювання національної політики та місцевих практик припинення та відновлення роботи шкіл, підтримки повторного зарахування та попередження самовільного залишення школи?	◆	■	●	◆		■	■
Як ця інформація сприятиме розробці політики щодо поліпшення доступу до освіти та участі в освітньому процесі для всіх дітей та молоді, особливо з найбільш маргіналізованих верств (дітей із інвалідністю, представників етнічних та мовних меншин, дітей-мігрантів та дітей-біженців, а також інших маргіналізованих хлопців і дівчат)?				◆		■	■

Сфера 2: Навчання

МІРКУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ВСІХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

У цьому розділі термін «навчання» вживається в широкому значенні та охоплює всі аспекти викладання та навчання, оцінювання та підтримки соціально-емоційного навчання. Аспекти, які стосуються охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, включені до розділу «Сфера 3: Благополуччя». Аспекти, які стосуються доступу до освіти, представлені в розділі «Сфера 1: Доступ».

Основні ризики:
• Стрес і тривога впливають на концентрацію уваги та навчання.• Цифрова нерівність, що впливає на більшість учнів, особливо уразливих; гендерні прогалини у доступі до технологій.• Цифрові та педагогічні компетентності вчителів є недостатньо розвиненими для повноцінного використання дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання.• Втрати у навчанні через порушення освітнього процесу та тривалий період припинення роботи шкіл.• Неприятливі або малоприятливі умови для домашнього навчання у більшості уразливих домогосподарств.• Стигматизація учнівського контингенту 2020 року, чий іспити або підтвердження сертифікації були скориговані або відмінені.• Недостатнє розуміння або неналежне застосування методики формативного оцінювання та комбінованого (змішаного) навчання.• Додатковий фінансовий тягар, пов'язаний із використанням ІТ-пристроїв, доступом до мережі Інтернет та передачею даних, із яким стикнуться вчителі.
Основні можливості відновлення покращеного освітнього процесу:
• Реформування навчальної програми та політики оцінювання, для того щоб інтегрувати нові практики та індивідуальні програми навчання.• Трансформація педагогічної практики.• Розробка інноваційних стратегій підтримки навчання.• Включення соціально-емоційних навичок до методики викладання.• Забезпечення індивідуального підходу у викладанні.• Усунення цифрової нерівності (місцезнаходження, дохід, стать).• Використання потенціалу онлайн-навчання.• Поліпшення участі батьків у навчанні.

Пріоритети у плануванні

Часові межі	Пріоритети у плануванні
Коротко-строкові	• Рішення щодо переходу до наступного класу (рівня освіти) та іспитів.• Внесення змін до шкільного розкладу.• Надання підтримки батькам у плануванні та сприянні домашньому навчанню.• Мобілізація експертів у галузі освіти для роботи над комплектами методичних та навчальних матеріалів для вчителів.• Забезпечення ІТ-пристроями та доступом до мережі Інтернет найбільш маргіналізованих верств.

Середньо- строкові	• Оцінювання прогалин у навчанні. • Адаптація навчальних програм. • Розвиток онлайн-навчання та розробка підходів до комбінованого (змішаного) навчання. • Підвищення кваліфікації та надання підтримки вчителям та адміністративно-технічним працівникам шкіл. • Програми підтримки навчання для учнів. • Наставови для шкіл щодо практик відновлення та оцінювання навчання. • Управління педагогічним навантаженням.
Довго- строкові	• Інтегрування соціально-емоційних навичок у навчальні програми, практики викладання та навчання, шкільний етос та планування. • Усунення цифрової нерівності. • Трансформація педагогічної практики, зокрема шляхом використання комбінованого (змішаного) навчання. • Оцінювання впливу припинення роботи шкіл у 2020 році на навчання (дезагреговані дані).

Міркування щодо забезпечення всеохопної та якісної ОСВІТИ для всіх дітей і підлітків

Питання для розгляду	Ш	МОВ	РУО	Н	КСП	ССП	ДСП
	◆	■	●	◆	■	■	■
Перехід до наступного класу (рівня освіти) чи до роботи та перевірка знань							
Перехід до наступного класу (рівня освіти)							
Який підхід застосовуватиметься під час прийняття рішень щодо переходу учнів до наступного класу чи рівня освіти (автоматичний перехід до наступного класу з програмами занять із учнями, які відстають від інших, у новому навчальному році, постійне оцінювання протягом місяців, які залишилися, тощо)? Чи охоплюватимуть настанови всі сфери освіти, включаючи професійну (професійно-технічну) освіту, де програми занять із учнями могли бути порушені, та спеціальні програми підготовки (між програмами здобуття освіти, потоками, неформальною та формальною освітою)? Чи матимуть школи повну автономію для прийняття рішень про перехід учнів до наступного класу (рівня освіти) чи роботи?				◆	■		
Які механізми забезпечуватимуть об'єктивність рішень про перехід учнів до наступного класу (рівня освіти) чи роботи на рівні шкіл та регіонів?				◆	■		
Перевірка знань							
Чи ґрунтуватиметься процес прийняття рішень про перевірку знань у 2020 році на широких консультаціях із відповідними міністерствами (в галузі вищої, професійної (професійно-технічної) освіти та праці), школами, вчителями, спілками вчителів, батьківськими асоціаціями, учнівськими асоціаціями, організаціями осіб із інвалідністю та НУО, ЗВО, професійними та галузевими асоціаціями?				◆	■		
Як у разі скасування іспитів та їх заміни постійним оцінюванням та (або) прогнозуванням успішності забезпечуватиметься об'єктивність на рівні шкіл, регіонів та стосовно попереднього контингенту учнів?	◆		●	◆	■		
Чи надаватиметься учням у разі скасування іспитів високих ставок у старшій середній школі можливість скласти пробні іспити на добровільних засадах, щоб отримати відповідний досвід під час підготовки до здобуття освіти після середньої? Як країни забезпечуватимуть доступ до таких можливостей для всіх учнів, у т.ч. представників маргіналізованих верств?	◆		●	◆	■		
Якщо іспити було відтерміновано або скориговано (домашні іспити, онлайн-іспити або об'єднання із вступними іспитами до ЗВО), як забезпечуватимуться доступ, підготовка та об'єктивність, особливо для дітей, які не мали повноцінного доступу до дистанційного або комбінованого (змішаного) навчання?	◆		●	◆	■	■	
Якщо іспити було відтерміновано або скориговано, як у плануванні буде відображено необхідність забезпечення координації з управліннями охорони здоров'я та потреба гнучкості для забезпечення дотримання фізичної дистанції та інших заходів безпеки під час складання іспитів?	◆		●	◆	■	■	

Які заходи дозволять дітям, які мають проблеми зі здоров'ям та хронічні захворювання, скласти іспити в якнайкращих умовах або забезпечать належні альтернативні варіанти?			●	◆	■	■	
Які заходи будуть ужиті для визнання та пом'якшення впливу пандемії COVID-19 на благополуччя підлітків під час складання іспитів?			●	◆	■	■	
Як роботодавці та профспілки усіх галузей будуть залучатися до обговорень на національному рівні, присвячених перевірці знань, присвоєнню кваліфікації та неофіційному визнанню результатів навчання?				◆	■	■	
Як іспити в галузі професійної (професійно-технічної) освіти забезпечуватимуть оцінювання практичних трудових навичок?				◆	■	■	
Як забезпечуватиметься запобігання стигматизації контингенту учнів, які складають іспити у 2020 році, та як країни забезпечуватимуть відсутність дискримінації студентів із боку роботодавців та ЗВО?				◆		■	■
Як буде скориговано зміст перевірки знань у 2021 та 2022 роках з метою врахування втрат у навчанні у 2020 році?				◆		■	■
Як країни, особливо ті, у яких проводяться іспити високих ставок, скористаються досвідом коригування або скасування іспитів для аналізу можливого майбутнього інноваційного оцінювання та сертифікації та нових національних рамок оцінювання?				◆			■
Перехід до роботи							
Які програми занять із учнями, які відстають від інших, у разі скасування іспитів будуть організовані для учнів, які мають намір перейти до роботи в новому навчальному році?							
Які програми підтримки переходу до роботи (наприклад, коучинг) будуть організовані для молоді — випускників закладів обов'язкової або середньої освіти, особливо для представників найбільш маргіналізованих верств?	■	●	◆	■	■	■	
Як вищезгадані програми будуть спрямовані на усунення гендерно диференційованих перешкод для переходу від навчання в школі до роботи?							
Які партнерські відносини з центрами розвитку кар'єри та центрами зайнятості будуть налагоджені для забезпечення такої підтримки?	■	●	◆	■	■	■	
Яку відповідну допомогу на безоплатній основі або в інший спосіб могли б надати приватний сектор та фахівці у цій галузі?							
Гнучке та об'єктивне оцінювання навчання							
Моніторинг участі у навчанні							
Як здійснюватиметься моніторинг участі у дистанційному та комбінованому (змішаному) навчанні?	◆		●	◆	■	■	
Стратегії оцінювання							
Як буде адаптовано оцінювання до дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання? І як до комбінованого, дистанційного та онлайн-викладання та навчання?	◆		●	◆	■	■	

Як стратегії оцінювання будуть включені до загального підходу до навчання, який застосовується вчителями та школами? Як ці стратегії враховуватимуть максимальне використання різноманітних методів, які дозволять учителям адаптувати та диференціювати викладання для різних дітей?	◆		●	◆	■	■	
Як забезпечуватиметься пріоритетність методології формативного оцінювання під час дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання, щоб учні могли скористатися зворотним зв'язком для того, щоб дізнатися, що вивчати далі?	◆		●	◆	■	■	
Як стратегії оцінювання забезпечуватимуть запобігання стигматизації та стресу серед учнів різного віку, походження та з різними здібностями?	◆		●	◆	■	■	
Якою мірою заохочуватиметься застосування низки методик оцінювання, включаючи формативне, самостійне та взаємне оцінювання?	◆		●	◆	■	■	
Як документуватиметься успішність, зокрема за допомогою щоденників та портфоліо учнів?	◆		●	◆	■	■	
У який спосіб використовуватимуться уроки, здобуті під час оцінювання в рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання, для розробки майбутніх навчальних програм та реформ оцінювання, підготовки вчителів із питань оцінювання та викладання?				◆		■	■
Як будуть агреговані результати оцінювання, проведеного з використанням різних методів, для розуміння впливу кризи, спричиненої COVID-19, на навчання та під час планування?	◆		●	◆		■	■
Як оцінюватиметься вплив COVID-19 на навчання для планування відновлення, якщо іспити було відтерміновано або скориговано?	◆		●	◆	■	■	
Оцінювання навчання							
Як оцінюватимуться втрати у навчанні на національному рівні в довгостроковій перспективі для використання результатів оцінювання при розробці освітньої політики?				◆			
Як країни забезпечуватимуть участь в оцінюванні навчання на міжнародному рівні з метою отримання контрольних даних для використання при розробці політики в довгостроковій перспективі?				◆			
Організація відновлення навчання							
Академічний календар							
Як буде змінено академічний календар для врахування різних сценаріїв розвитку ситуації в галузі охорони здоров'я?				◆	■	■	■
Як відбуватиметься прийняття рішень щодо зміни шкільного розкладу? Як будуть організовані консультації з вчителями, батьками, учнями та організаціями, які їх представляють (спілками, професійними організаціями, асоціаціями)?	◆	■	●	◆	■	■	■
Як коригування академічного календаря протягом наступних 6-18 місяців сприятиме максимальному збільшенню можливостей додаткової підтримки навчання для найбільш маргіналізованих учнів?				◆	■	■	■
Підтримка навчання							

Як буде організовано надання підтримки навчання учням, які переходять до наступного рівня освіти (i) від дошкільної до 1-го класу, (ii) від нижчого рівня середньої освіти до вищого, (iii) від середньої до вищої освіти?	◆		●	◆	■	■	
Як буде організовано надання підтримки навчання дітям і підліткам, які переходять від здобуття неформальної до формальної освіти або переводяться з інтернатних закладів чи слідчих ізоляторів до звичайних шкіл?							
У якому обсязі надаватиметься підтримка навчання учням, які переходять до наступного рівня освіти, у рамках заходів, реалізованих до та після здійснення такого переходу?	◆		●	◆	■	■	■
Як забезпечуватиметься конкретна підтримка переходу найбільш маргіналізованих дітей та учнів із особливими освітніми потребами?	◆		●	◆	■	■	■
Які вікові групи, класи та учні будуть визначені як пріоритетні у разі організації літніх програм навчання? Чи будуть визначені як пріоритетні найбільш маргіналізовані учні та учні молодших класів, які є менш автономними у навчанні та яким необхідний міцний фундамент для навчання? Як врахуватиметься потреба учнів у літньому оздоровленні?	◆	■	●	◆	■		
Відновлення навчання							
Як забезпечуватиметься пріоритетність повторного вступу учнів до школи при прийнятті рішень, які стосуються поетапного відновлення роботи шкіл та класів? Як країни забезпечуватимуть пріоритетність повернення до школи маргіналізованих учнів, учнів, які наражаються на ризик жорстокого поводження, та учнів, які були виключені з програм дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання під час кризи?	◆	■	●	◆	■	■	
Як у планах організації комбінованого (змішаного) навчання на період пандемії будуть відображені різні потреби учнів залежно від їхнього віку, класу, місцезнаходження, особистих обставин (пов'язаних або не пов'язаних із COVID-19) та їхньої фізичної, соціальної, психологічної та цифрової готовності до навчання?	◆		●	◆	■	■	
Які механізми забезпечуватимуть плавний перехід від дистанційного до комбінованого (змішаного) навчання для всіх учнів, особливо найбільш маргіналізованих категорій?	◆		●	◆	■	■	
Які варіанти будуть доступні для учнів, які з якихось причин не повертаються або не можуть повернутися до школи чи взяти участь у комбінованому (змішаному) навчанні?	◆		●	◆	■	■	
У який спосіб очікуваний вплив рішень, які стосуються переходу до наступного класу (рівня освіти) чи роботи, буде пом'якшено у рамках застосування підходів до навчання на рівні шкіл та вчителів з початку нового навчального року?	◆		●	◆	■	■	
Викладання та навчання							
Навчальна програма							

Як визначатиметься пріоритетність та здійснюватиметься адаптація навчальних програм у новому навчальному році з метою акцентування фундаментальних академічних та метакогнітивних навичок?	◆		●	◆	■	■	
Як будуть адаптовані навчальні програми та методика викладання для забезпечення досягнення ключових цілей навчання, зокрема для учнів молодших класів?							
Як міністерства та школи забезпечуватимуть, щоб при визначенні пріоритетності навчальних програм не залишилися поза увагою потреби учнів у відпочинку, грі, спортивних та творчих заняттях?	◆		●	◆	■	■	
Як міністерства, національні органи та школи забезпечуватимуть доступність методичних і навчальних матеріалів для всіх учнів, у т. ч. для учнів із інвалідністю, без обмежень за статтю, расою, наявністю інвалідності, етнічною належністю, мовою та сексуальною орієнтацією, активно сприяючи соціальній інтеграції, толерантності та миру?	◆		●	◆	■	■	■
Як буде налагоджено координацію зацікавлених сторін при прийнятті рішень щодо адаптації навчальних програм?	◆		●	◆	■	■	■
Якою мірою у разі організації програм занять із учнями, які відстають від інших, у них будуть враховані принципи прискореної освіти?	◆		●	◆	■	■	
Як уроки, здобуті під час адаптації навчальних програм, сприятимуть поточним чи майбутнім реформам навчальних програм?				◆		■	■
Методика викладання							
Як методика викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання забезпечить учителям можливість відступу від навчальної програми для кращого задоволення індивідуальних освітніх потреб учнів?	◆		●	◆	■	■	■
Як у методиці викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання буде визначено пріоритетність індивідуальних програм навчання на основі інтересів та освітніх потреб учнів?	◆		●	◆	■	■	■
Як методика викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання забезпечить розвиток соціально-емоційних навичок учнів, у т. ч. навичок самостійного навчання та «навчання навчанню»?	◆		●	◆	■	■	■
Як методика викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання сприятиме впровадженню принципів спільного навчання учнів, класів та шкіл?	◆		●	◆	■	■	■
Як у методиці викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання буде максимально використано потенціал взаємного навчання, взяття учнями відповідальності за групове навчання та можливості взаємного наставництва учнів одного та різних класів?	◆		●	◆	■	■	■
У який спосіб методичні матеріали для дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання, включно з цифровими матеріалами, ґрунтуватимуться на принципах універсального дизайну у сфері освіти?	◆		●	◆	■	■	■
Як у методику викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання будуть інтегровані соціально-емоційні навички (самотивація, самоефективність, постановка цілей, комунікація, організаційні навички, навички прийняття рішень тощо)?	◆		●	◆	■	■	■
Як обиратиметься методика визначення завдань для учнів, щоб учителі могли заощадити час на оцінювання на користь забезпечення зворотного зв'язку та індивідуальної підтримки учнів?	◆		●	◆	■	■	■

Які умови будуть забезпечені для учнів із інвалідністю, щоб вони мали доступ до матеріалів дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання?	◆		●	◆	■	■	■
Як у методиці викладання у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання будуть враховані думки учнів?	◆				■	■	■
Як буде підсумовано досвід викладання та педагогічних практик, отриманий під час відновлення освітнього процесу після кризи, для використання при розробці майбутніх реформ навчальних програм та оцінювання, підготовки вчителів, методів викладання та підтримки навчання на рівні шкіл?	◆		●	◆	■	■	■
Набуття трудових навичок							
Як буде організовано викладання та навчання, необхідні для набуття трудових навичок у школах та (або) на виробництві, для учнів, які навчаються у закладах професійної (професійно-технічної) освіти чи беруть участь у програмах учнівства, неформальних програмах або навчальних програмах нових можливостей?							
Дистанційне та онлайн-навчання							
Усунення цифрової нерівності							
У який спосіб буде розширено доступ до пристроїв, необхідних для дистанційного та онлайн-навчання, для всіх дітей, особливо для найбільш маргіналізованих категорій? У який спосіб буде розширено доступ до пристроїв, необхідних для дистанційного та онлайн-навчання, для всіх учителів?		■		◆	■	■	■
Які партнерські відносини будуть ініційовані національними та місцевими органами влади з міністерствами та організаціями державного й приватного секторів для забезпечення доступу до високоякісної широкосмугової мережі для всіх, у т. ч. для віддалених районів?		■		◆	■	■	■
Які плани на національному та місцевому рівнях будуть спрямовані на усунення цифрової нерівності та технологічних і цифрових прогалин, у т. ч. гендерних прогалин, на рівні домогосподарств?		■		◆	■	■	■
Як буде забезпечено захист хлопців і дівчат від цифрових ризиків? Як можливо забезпечити дотримання безпеки та конфіденційності? Як буде забезпечено захист шкіл і місцевих управлінь освіти від цифрових ризиків та порушень безпеки даних?	◆			◆	■	■	■
Які стратегії, партнерства та фінансові інвестиції будуть спрямовані на поліпшення освітнього онлайн-середовища та цифрових педагогічних ресурсів, доступних для всіх учнів, сприяння спільному навчанню та просування індивідуальних програм навчання?				◆	■	■	■
Розвиток освітнього онлайн-середовища							
Як буде забезпечено пріоритетність, планування та створення освітнього онлайн-середовища та стратегій комбінованого (змішаного) навчання під час підготовки до нового навчального року?	◆		●	◆	■	■	■
Які норми будуть прийняті для забезпечення доступності апаратних засобів, програмного забезпечення та цифрового контенту, обраних або розроблених під час та після етапу відновлення освітнього процесу, для всіх учнів незалежно від мови, наявності інвалідності або закладу освіти (наприклад, слідчі ізолятори, санаторії тощо), який вони відвідують?	◆			◆	■	■	■
Які стратегії, партнерства та фінансові інвестиції сприятимуть розвитку та демократизації допоміжних технологій і пристроїв для учнів із інвалідністю?	◆	■	●	◆	■	■	■

Як країни використовуватимуть інноваційні освітні технології та потенціал відкритих освітніх ресурсів для поліпшення методики викладання у рамках комбінованого (змішаного) навчання в майбутньому?	◆		●	◆	■	■	■
Як будуть підсумовані кращі практики цифрових комунікації та навчання, у т. ч. спільного навчання, для використання при розробці майбутніх реформ навчальних програм?	◆		●	◆	■	■	■
Які заходи гарантуватимуть, що перехід до дистанційного й онлайн-навчання не перешкоджатиме фізичному та соціально-емоційному розвитку учнів, а також що фізична взаємодія залишиться в основі навчання учнів?	◆		●	◆	■	■	■
Як формуватимуться цифрові навички у хлопців і дівчат відповідно до віку, циклу освіти та вмінь для сприяння їхній участі у дистанційному та онлайн-навчанні?	◆			◆	■	■	■
Які політичні наслідки матиме розвиток дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання? Яка політика, норми та настанови стосовно освітнього онлайн-середовища та розробки контенту будуть потрібні?				◆	■	■	■
Залучення батьків і громад							
Як підтримуватиметься зв'язок із сім'ями, особливо маргіналізованими, у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання?	◆		●		■	■	
Які ресурси для батьків будуть створені, щоб допомогти їм у сприянні домашньому навчанню дітей у рамках дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання? Як буде зменшено потенційну стурбованість батьків через збільшення екранного часу у дітей? Як буде організовано надання їм перевіреної та доступної інформації?	◆		●	◆	■	■	■
Як ці ресурси будуть адаптовані до різних потреб різних груп — за змістом, мовою та носіями інформації? Чи будуть розроблені спеціальні ресурси для батьків учнів із інвалідністю або учнів із особливими освітніми потребами, щоб забезпечити можливість для усіх дітей брати участь у дистанційному та комбінованому (змішаному) навчанні?	◆		●	◆	■	■	■
Які мережі та партнерства будуть активізовані або налагоджені на національному й місцевому рівнях із метою сприяння залученню маргіналізованих сімей до навчання своїх дітей, надання підтримки батькам учнів із інвалідністю або особливими освітніми потребами?	◆	■	●	◆	■	■	
Як використовуватиметься посилена роль батьків у навчанні дітей при розробці майбутніх стратегій залучення батьків?	◆		●		■	■	■
Як буде ініційовано та забезпечено підтримку залучення громад для сприяння позаурочному навчанню (клуби для підготовки домашніх завдань, програми роботи груп подовженого дня, які поєднують у собі навчання, спортивні заняття та розвиток навичок тощо)?	◆	■	●		■	■	■
Як забезпечуватиметься постійний моніторинг досвіду, думок, стурбованості та очікувань батьків? Які механізми зворотного зв'язку між батьками, школами та директивними органами в галузі освіти будуть запроваджені?	◆	■	●	◆	■	■	■
Спроможність учителів і шкіл							
Професійний розвиток учителів та інших працівників школи							

Як забезпечуватимуться підготовка та підтримка вчителів у контексті ключових елементів відновлення освітнього процесу, зокрема: • педагогічних принципів та навичок, які допоможуть їм забезпечити індивідуальний і диференційований підхід у викладанні та керувати групами учнів, які здобувають освіту в рамках різних або комбінованих моделей навчання? • оцінювання прогалін у навчанні, особливо методики формативного оцінювання? • дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання та поєднання традиційного й онлайн-навчання? • врахування різноманітності та неоднорідності навчання? • цифрових компетенцій? • забезпечення благополуччя та охорони психічного здоров'я учнів? <i>(Додаткова інформація — у розділі «Сфера 3: Благополуччя».)</i> • підтримки розвитку соціально-емоційних навичок в учнів?	◆		●	◆	■	■	■
Як забезпечуватимуться підготовка та підтримка інших працівників школи (педагогів, соціальних педагогів, учителів-методистів, психологів тощо) стосовно виконання ними своїх функцій та обов'язків, роботи та надання підтримки вчителям, застосування методики підтримки навчання учнів та залучення сімей до навчання дітей?	◆		●	◆	■	■	■
Які інноваційні механізми забезпечення підтримки, як-от програми наставництва, шкільні мережі, професійні онлайн-спільноти фахівців-практиків або онлайн-навчання, використовуватимуться для забезпечення своєчасної та постійної підтримки вчителів?	◆		●	◆	■	■	■
Які настанови щодо навчальних програм, педагогічні та інші методичні настанови, інструменти та ресурси будуть доступні для вчителів? У якому режимі? У який спосіб настанови забезпечать інформування вчителів стосовно педагогічних принципів і принципів оцінювання, необхідних для забезпечення індивідуального та диференційованого підходу у викладанні? Як у методичних настановах будуть враховані пріоритети навчання грамоти та рахунку й конкретні потреби учнів молодших класів?	◆		●	◆	■	■	■
Як країни оновлюватимуть професійні стандарти для вчителів, які б відображали необхідність володіння цифровими навичками, навичками дистанційного та онлайн-викладання та навичками розробки індивідуальних програм комбінованого (змішаного) навчання для учнів?				◆		■	■
Забезпечення шкіл людськими та фінансовими ресурсами							
Якими будуть наслідки (робоче навантаження тощо) дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання та часткового відновлення роботи шкіл для всіх категорій працівників школи (вчителів, директорів, інших працівників)? Які плани пом'якшення наслідків будуть розроблені, щоб забезпечити захист прав учителів та решти освітян? Чи потрібно буде розробляти програми компенсацій?	◆		●	◆	■	■	
Як учителі отримуватимуть фінансову допомогу або підтримку у передачі даних? Як забезпечуватимуться технічними пристроями для роботи вдома та підтримання контактів із учнями та їхніми сім'ями?				◆	■	■	
Які настанови щодо дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання, онлайн-навчання та планування відновлення навчання будуть надані школам?			●	◆	■	■	

У який спосіб буде підсумовано належну практику забезпечення дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання, онлайн-навчання та відновлення навчання? Як її буде поширено серед шкіл та місцевих органів влади?	◆		●	◆	■	■	■
Яке фінансове забезпечення отримають школи для додаткової підтримки навчання маргіналізованих учнів, учнів, які не змогли взяти участь у дистанційному та комбінованому (змішаному) навчанні, та учнів із інвалідністю?				◆	■	■	■
Які партнерські відносини будуть налагоджені із ЗВО та закладами підготовки вчителів із метою використання досвіду та знань для роботи над навчальними програмами, методичними та навчальними матеріалами, інструментами оцінювання, матеріалами для підготовки вчителів та для надання безпосередньої підтримки вчителям та школам?			●	◆	■	■	

Сфера 3: Благополуччя

МІРКУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧНІВ, БАТЬКІВ І ПРАЦІВНИКІВ ШКОЛИ

У цьому розділі термін «благополуччя» вживається в широкому значенні та охоплює всі аспекти охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП). Аспекти, які стосуються соціально-емоційного навчання, розглянуті в розділі «Сфера 2: Навчання».

Основні ризики:
• Діти, батьки та вчителі не мають навичок подолання труднощів та необхідної життєвої стійкості. • Діти, які потерпають від тривоги та стресу, не в змозі регулювати свою поведінку або керувати своїми емоціями. • Ризики у сфері безпеки, з якими стикаються уразливі діти в сім'ях, де застосовується насильство та жорстоке поводження, а також діти-мігранти та діти-біженці. • Захист освітян від гендерно зумовленого та домашнього насильства. • Молодь, яка переходить до праці, стикається з рецесією та високим рівнем безробіття. • Відсутність можливості для батьків звернутися до соціальних та інших служб підтримки; продовольча бідність. • Порушення роботи систем перенаправлення. • Професійне вигорання вчителів.
Основні можливості відновлення покращеного освітнього процесу:
• Більш чітко визначена роль шкіл у мережі соціальних служб на рівні громад; роль у поширенні інформації, виявленні малозабезпечених сімей і осіб, які наражаються на ризики. • Збільшення чисельності та професіоналізація фахівців із питань ПЗПСП (шкільних психологів, соціальних працівників тощо) на рівні шкіл. • Підвищення ефективності інтервенцій та послуг у сфері ПЗПСП у школах, їх інтегрування у загальношкільний підхід. • Поліпшення благополуччя працівників школи, визнання ризиків професійного вигорання та формування у них навичок подолання стресу та збільшення життєвої стійкості. • Посилення міжгалузевої співпраці між службами в галузі освіти, охорони здоров'я, соціальними службами та службами безпеки.

Пріоритети у плануванні

Часові межі	Пріоритети у плануванні
Коротко-строкові	• Виявлення та перенаправлення учнів і сімей із групи ризику. • Забезпечення екстреної дистанційної підтримки благополуччя найбільш маргіналізованих учнів. • Підтримка благополуччя батьків. • Контроль за розподілом робочого навантаження серед вчителів та підтримка їхнього благополуччя. • Забезпечення регулярної виплати заробітної плати освітянам. • Поступове відновлення роботи основних служб, зокрема альтернативного забезпечення шкільного харчування.
Середньо-строкові	• Оцінювання потреб, які стосуються благополуччя учнів та працівників шкіл. • Загальношкільний підхід до забезпечення ПЗПСП. • Фінансування розширення забезпечення ПЗПСП у школах. • Підвищення кваліфікації вчителів із питань ПЗПСП. • Міжгалузева координація для забезпечення підтримки ПЗПСП. • Попередження професійного вигорання вчителів. • Підтримка батьків.

Довго- строкові	• Політика та інвестиції у забезпечення регулярної належної ПЗПСП у школах.• Стандарти якості освіти з урахуванням ПЗПСП.• Інтегрування ПЗПСП у програми початкової підготовки та підвищення кваліфікації вчителів.• Оцінювання довгострокового впливу припинення роботи шкіл та кризи, спричиненої COVID-19, на благополуччя учнів і працівників шкіл.

Міркування щодо забезпечення благополуччя дітей і підлітків, батьків і працівників школи

Питання для розгляду	Ш	МОВ	РУО	Н	КСП	ССП	ДСП
	◆	■	●	◆	■	■	■
Виявлення та перенаправлення учнів, сімей і вчителів із групи ризику							
Як здійснюватиметься виявлення учнів і сімей, які наражаються на фізичні ризики (голод, ризики для здоров'я та ризик гендерно зумовленого та домашнього насильства), соціально-емоційні ризики та ризики у сфері безпеки, під час припинення роботи шкіл та після відновлення освітнього процесу?	◆	■			■	■	
Які процедури перенаправлення необхідно буде розробити або скоригувати для забезпечення перенаправлення учнів і сімей до шкільних та (або) професійних громадських служб (соціальних служб, служб охорони психічного здоров'я, служб захисту дітей, служб з питань запобігання ГЗН та домашнього насильства)?		■	●	◆	■	■	
Як визначатимуться соціально-емоційні потреби вчителів під час організації дистанційного та комбінованого (змішаного) навчання?	◆		●		■	■	
Які процедури застосовуватимуться для перенаправлення вчителів і працівників школи, які мають ознаки професійного вигорання?	◆	■	●		■	■	
Підтримка учнів							
Які <u>заходи</u> підтримки фізичного та соціально-емоційного благополуччя забезпечуватимуться школами під час припинення та після відновлення їх роботи (створення груп однолітків, особистий контакт із учителями, поширення матеріалів та завдань для самостійної роботи, надання інформації батькам про державну підтримку, таку як, наприклад, продовольчі банки, тощо)?	◆		●	◆	■	■	■
Які соціально-емоційні навички будуть визначені як пріоритетні у рамках упровадження заходів підтримки (наприклад, обов'язки повсякденної діяльності, формування життєвої стійкості, керування емоціями, подолання стресу, невизначеності)?	◆		●		■	■	
Які <u>послуги</u> з підтримки соціально-емоційного благополуччя забезпечуватимуться школами під час припинення (наприклад, дистанційний доступ до послуг шкільного психолога) та після відновлення їх роботи (наприклад, шкільне харчування, психологічна підтримка)?	◆		●	◆	■	■	■
Як школи підвищуватимуть обізнаність учнів щодо соціально-емоційних проблем та проблем психічного здоров'я та заохочуватимуть їх звертатися для отримання відповідної підтримки у школі та поза нею, забезпечуючи недопущення стигматизації?	◆				■	■	
Як школи визначатимуть пріоритетність учнів для забезпечення їм цільової соціально-емоційної підтримки відповідно до віку, наявності інвалідності, особистих та сімейних обставин, рівня освіти (наприклад, учнів, які переходять на інший рівень освіти, до іншої школи чи до праці; дівчат, які наражаються на ризик раннього шлюбу)?	◆				■	■	

Які стратегії будуть розроблені для того, щоб усі учні, у т. ч. найбільш маргіналізовані, могли отримати користь від шкільних інтервенцій та послуг, не зазнавши стигматизації? Як здійснюватиметься моніторинг упровадження?	◆				■	■	
У який спосіб школи забезпечуватимуть інтегрування підтримки соціально-емоційного та психічного здоров'я у загальношкільний підхід, зокрема після відновлення роботи шкіл, яка охоплює (i) включення соціально-емоційного навчання до навчальної програми / шкільних заходів, викладацької практики та позакласних заходів, (ii) створення безпечного та сприятливого шкільного середовища (інтервенції та підтримка) та (iii) формування позитивного шкільного клімату (позитивних відносин із однолітками, відкритої комунікації між учнями та працівниками школи, запобігання насильству, участь учнів у прийнятті рішень)?	◆		●	◆	■	■	■
Як забезпечуватиметься підвищення обізнаності учнів та сімей про наявні професійні громадські служби психосоціальної підтримки під час припинення роботи шкіл та після відновлення освітнього процесу?	◆	■	●		■	■	
Підтримка батьків							
Як забезпечуватиметься заохочення та підтримка батьків у створенні сприятливого соціально-емоційного середовища для дітей під час дистанційного / домашнього навчання?	◆	■	●	◆	■	■	
Як забезпечуватиметься підтримка фізичного та соціально-емоційного благополуччя батьків під час дистанційного / домашнього навчання дітей та після відновлення роботи шкіл? Як забезпечуватиметься подолання ризиків ГЗН та домашнього насильства?	◆	■	●		■	■	
Які ресурси надаватимуться батькам, щоб підтримати їхнє соціально-емоційне благополуччя під час дистанційного / домашнього та комбінованого (змішаного) навчання дітей? Якою мірою ці ресурси забезпечуватимуться різними мовами, через різні засоби масової інформації та канали комунікації для охоплення всіх сімей, у т. ч. найбільш маргіналізованих?	◆	■	●	◆	■	■	
Які партнерські відносини будуть налагоджені на національному (наприклад, національні «гарячі лінії», національні групи у WhatsApp) або місцевому (наприклад, дистанційна підтримка з боку НУО та громадських груп, місцеві групи у WhatsApp) рівнях для підтримки соціально-емоційного благополуччя батьків під час дистанційного / домашнього та комбінованого (змішаного) навчання дітей, особливо маргіналізованих батьків та сімей із дітьми з інвалідністю?		■	●	◆	■	■	
Підтримка вчителів							
Сприятлива робоча атмосфера							
Які стратегії впроваджуватимуться школами для створення сприятливої робочої атмосфери та забезпечення соціально-емоційної підтримки вчителів та інших працівників школи під час припинення роботи шкіл та після відновлення освітнього процесу?	◆				■	■	
Як вирішуватиметься питання відсутності великої кількості працівників через COVID-19 або у зв'язку з необхідністю виконання сімейних обов'язків для рівномірного розподілу навантаження серед решти вчителів і працівників?					■	■	
Які механізми та гарантії забезпечать виплату заробітної плати вчителям і працівникам школи протягом періодів порушення освітнього процесу?		■	●	◆	■	■	

Які механізми та гарантії застосовуватимуться для розподілу навантаження серед вчителів і працівників школи та забезпечення належної компенсації за додаткову роботу?	◆		●	◆	■	■	
Які партнерські відносини будуть налагоджені між зацікавленими сторонами в галузях охорони здоров'я та освіти з метою: (i) підвищення обізнаності про ознаки поганого психічного здоров'я та вигорання, (ii) розробки та розповсюдження матеріалів про поліпшення соціально-емоційного благополуччя, психічного здоров'я та запобігання вигоранню, (iii) впровадження заходів із запобігання вигоранню та (iv) розширення надання послуг психосоціальної підтримки освітянам?		■	●	◆	■	■	■
Професійний розвиток учителів і працівників школи							
Як забезпечуватиметься підтримка професійного розвитку вчителів і працівників школи з питань: • психічного здоров'я та психосоціальних потреб учнів, батьків, колег і власних потреб? • виявлення ризиків виникнення проблем із психічним здоров'ям та психосоціальних ризиків та перенаправлення учнів, батьків і колег? • надання психосоціальної підтримки учням, батькам і колегам? • попередження насильства та жорстокого поведіння, в т. ч. домашнього та ґендерно зумовленого насильства?			●	◆	■	■	■
Підтримка шкіл							
Як міністерства та відомства в галузях освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та захисту дітей співпрацюватимуть із метою перегляду, внесення змін та поширення протоколів і механізмів перенаправлення для подолання ризиків у сфері безпеки дітей, соціального захисту та проблем із психічним здоров'ям?	◆	■	●	◆	■	■	■
Як освітяни, соціальні працівники та співробітники служб охорони психічного здоров'я співпрацюватимуть із метою забезпечення підтримки дітям, які переживають тривогу, стрес, соціальну ізоляцію чи мають інші проблеми?	◆	■			■	■	
Як країни оновлюватимуть стандарти якості освіти для відображення ролі шкіл у виявленні та задоволенні психосоціальних потреб учнів, учителів і працівників школи?				◆		■	■
Як здійснюватиметься планування, фінансування та сприяння розширенню надання послуг психосоціальної підтримки учням та освітянам?	◆	■	●	◆	■	■	
Які партнерські відносини будуть налагоджені із ЗВО та професійними асоціаціями психологів, тренерів та представників суміжних професій із метою використання досвіду та знань для розробки програм, навчальних матеріалів та надання прямої підтримки школам і дітям?	◆	■	●	◆	■	■	■
Як у майбутньому країни забезпечуватимуть належне кадрове забезпечення шкіл або їхній доступ до фахівців — шкільних психологів і шкільних соціальних працівників, — які зможуть упродовж усього року надавати комплексну підтримку у сфері ПЗПСП учням?				◆		■	■
У який спосіб країни забезпечать включення питань ПЗПСП до програм початкової підготовки та підвищення кваліфікації вчителів?				◆		■	■
Моніторинг, оцінювання та підзвітність							
Як оцінюватиметься вплив пандемії COVID-19 на стан психічного здоров'я учнів, особливо найбільш маргіналізованих та уразливих категорій?				◆		■	■

Як ця інформація сприятиме розробці політики з метою поліпшення охорони психічного здоров'я в школах та громадах для дітей та молоді, особливо найбільш маргіналізованих категорій?				◆		■	■

Сфера 4: Безпечні школи

МІРКУВАННЯ ЩОДО БЕЗПЕЧНИХ ШКІЛ

У цьому розділі термін «безпечні школи» охоплює заходи забезпечення безпеки роботи шкіл **відповідно до національних настанов**. Міркування також стосуються закладів неформальної освіти.

Основні ризики:
• Поширення COVID-19 серед учнів і вчителів.• Стигматизація та дискримінація учнів і працівників, заражених вірусом, особливо маргіналізованих учнів.• Недостатня оснащеність та підготовка шкіл до відновлення роботи та відсутність своєчасного реагування на мінливі потреби в галузях охорони здоров'я та безпеки.• Відсутність безпечного доступу дівчат до належної та безпечної санітарії.• Брак коштів для забезпечення дотримання національних настанов та норм у галузі охорони здоров'я.• Батькам та учням не вистачає впевненості у безпеці шкіл.• Неспроможність закладів охорони здоров'я забезпечити належний моніторинг шкіл.
Основні можливості відновлення покращеного освітнього процесу:
• Краще забезпечення шкіл обладнанням для водопостачання та санітарії, засобами особистої гігієни та впровадження практик їх використання.• Посилення участі батьків у процесах планування у школах.• Посилення ролі учнів у поширенні інформації, яка стосується охорони здоров'я.

Пріоритети у плануванні

Часові межі	Пріоритети у плануванні
Коротко-строкові	• Оцінювання систем, приміщень та фінансових потреб шкіл щодо забезпечення водопостачання, санітарії та засобами особистої гігієни.• Вивчення переконань батьків, учителів та учнів щодо COVID-19 для використання під час поширення відповідної інформації.• Підготовка національних настанов для надання підтримки школам.• Планування, протоколи та настанови на рівні шкіл.• Консультації з батьками.• Моніторинг готовності шкіл.• Поширення інформації, яка стосується охорони здоров'я.• Виділення коштів школам для забезпечення водопостачання, санітарії та гігієни (WASH) та адаптації освітнього середовища.• Інформування та підготовка вчителів і працівників школи.• Відновлення вакцинації та надання інших медичних послуг у школах.
Середньо-строкові	• Моніторинг упровадження школами національних настанов.• Перегляд школами власних планів.• Виділення коштів школам для забезпечення водопостачання, санітарії та гігієни (WASH) та покращення освітнього середовища.
Довго-строкові	• Моніторинг упровадження школами національних настанов.• Перегляд школами власних планів.• Виділення коштів школам для забезпечення загального поліпшення охорони здоров'я та санітарії в школах.• Підтримка належних практик.

Міркування щодо безпечних шкіл для дітей і підлітків

Питання для розгляду	Ш	МОВ	РУО	Н	КСП	ССП	ДСП
	◆	■	●	◆	■	■	■
Оцінювання потреб							
Як здійснюватиметься оперативне оцінювання шкільних приміщень та інфраструктури щодо їх відповідності нормативно-правовим актам про відновлення роботи шкіл? Як здійснюватиметься оперативне оцінювання фінансових потреб щодо їх відповідності нормативно-правовим актам про відновлення роботи шкіл? Якою мірою оперативна оцінка охоплюватиме: • водопостачання, санітарію та особисту гігієну? • прибирання та дезінфекцію шкільних приміщень? • засоби індивідуального захисту (наприклад, маски) та засоби для перевірки стану здоров'я (наприклад, термометри)? • переконання учнів, учителів і батьків щодо COVID-19?	◆	■	●	◆	■		
Як збиратиметься та узагальнюватиметься інформація про відновлення роботи шкіл, яку можна використати під час прийняття рішень та розробки політики, спрямованої на забезпечення належної підтримки учнів, шкіл і населених пунктів, де процес викладання найбільше порушений після офіційного відновлення роботи шкіл?	◆	■	●	◆	■	■	■
Консультації та координація							
Як буде організовано координацію між директивними органами в галузях охорони здоров'я й освіти та місцевими органами влади на національному та місцевому рівнях для вирішення питань відновлення роботи шкіл та можливого припинення їх роботи в майбутньому?	◆	■	●	◆	■	■	
Як уряди та органи місцевого самоврядування забезпечуватимуть завчасне планування та прийняття рішень щодо внесення змін у нормативно-правові акти в галузях охорони здоров'я та безпеки, а також ті, які стосуються відновлення роботи шкіл за участі всіх зацікавлених сторін у галузі освіти, щоб забезпечити школам достатньо часу для підготовки та адаптації умов та практик?		■		◆	■	■	
Як буде організовано широкі консультації з батьками, учнями та громадами, особливо найбільш маргіналізованими, стосовно відновлення роботи шкіл?	◆	■	●	◆	■	■	
Планування та підготовка шкіл							
У який спосіб школи забезпечуватимуть розробку обґрунтованих планів, протоколів, настанов та систем ведення випадків (за потреби) для: • дотримання національних норм і настанов у галузі охорони здоров'я? • організації закупівель, управління та моніторингу у сфері водопостачання, санітарії та особистої гігієни? • організації закупівель, управління та моніторингу прибирання та дезінфекції шкільних приміщень?	◆		●	◆	■	■	■

• організації закупівель, управління та моніторингу наявності засобів індивідуального захисту (наприклад, масок) та засобів для перевірки стану здоров'я (наприклад, термометрів)? • забезпечення безпечної роботи шкіл: (i) диференційований час приходу й залишення школи, час для ігор, час перебування на свіжому повітрі, обіду, (ii) переміщення між різними частинами школи, системи одного проходу, переміщення вчителів і учнів, (iii) правила для батьків щодо часу, коли можна приводити та забирати дітей, а також загальні правила для батьків, (iv) приготування та роздача їжі у рамках забезпечення шкільного харчування, (v) користування вбиральнями, (vi) спортивні заняття, відпочинок та групові заходи, (v) процедури евакуації? • забезпечення дотримання фізичної дистанції (збільшення відстані та зменшення контактів між учнями та групами учнів)? • проведення оцінки потреб учнів і працівників, які є клінічно уразливими, та тих, які потребують спеціального захисту? • ведення та ізолювання учнів і працівників, у яких було виявлено симптоми захворювання? • підтримання контакту з учнями та працівниками, які перебувають на самоізоляції та (або) заражені вірусом COVID-19? • вирішення питання відсутності учнів і працівників через погане самопочуття та перебування вдома? • забезпечення безпечного повернення до школи учнів і працівників, які перехворіли на COVID-19? • припинення роботи шкіл після поширення COVID-19 серед працівників та (або) учнів?							
Як школи забезпечуватимуть наявність обґрунтованих настанов щодо ключових напрямів плану: настанов для вчителів, настанов для адміністративно-технічних працівників школи, настанов для батьків, настанов для учнів?	◆		●	◆	■	■	
Як школи доводитимуть протоколи та настанови до відома учнів, працівників і батьків та надаватимуть їм підтримку, щоб вони могли орієнтуватися в новому розташуванні та застосуванні приміщень і засобів? Як буде організовано доведення до відома та забезпечення орієнтування для учнів із інвалідністю та членів їхніх сімей?	◆		●		■	■	
Як батьки та учні будуть задіяні у створенні, моніторингу та перегляді шкільних планів та настанов? Як буде забезпечено участь найбільш маргіналізованих сімей?	◆				■	■	
Які конкретні заходи вживатимуть школи для запобігання стигматизації та дискримінації учнів та працівників, заражених вірусом COVID-19, або тих, які проживають у домогосподарствах, де хтось із членів родини заражений вірусом COVID-19?	◆		●		■	■	■
Як школи забезпечуватимуть моніторинг та перегляд планів, протоколів та настанов? З якою регулярністю? Хто буде задіяний?	◆		●		■	■	■
Поширення інформації про COVID-19							
Які механізми комунікації будуть розроблені на шкільному, місцевому та національному рівнях для поширення інформації та повідомлень про COVID-19 серед учнів, батьків та освітян?	◆	■	●	◆	■	■	■
Якою мірою комунікацію буде забезпечено різними мовами, через різні засоби масової інформації та за допомогою різних каналів комунікації? Якою мірою вони будуть адаптовані до віку та можливостей дітей? Наскільки вони будуть доступні для дітей та батьків із інвалідністю?	◆	■	●	◆	■	■	■

Якою мірою діти та підлітки будуть залучатися до збирання та поширення інформації, яка стосується охорони здоров'я?	◆				■	■	
Як буде організовано комунікацію шкіл і місцевих органів влади з батьками щодо заходів безпеки та захисту, спрямовану на підвищення їхньої впевненості у безпеці шкіл (та заохочення повернення до школи)?	◆	■	●		■	■	
Як школи та вчителі включатимуть інформацію про COVID-19 в освітні заходи, що проводяться дистанційно чи на базі шкіл?	◆			◆	■	■	
Як школи забезпечуватимуть обізнаність дітей і підлітків щодо розпізнавання симптомів та порядку дій у разі поганого самопочуття?	◆			◆	■	■	
Відновлення надання медичних послуг у школах							
Як країни забезпечуватимуть невідкладне надання основних медичних послуг учням, зокрема: • вакцинації у школі? • послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я? • спеціалізованих медичних послуг для дітей із інвалідністю?	◆	■	●	◆	■	■	
Підтримка вчителів і шкіл							
Як уряди сприятимуть розробці шкільних планів, настанов та протоколів? Як уряди забезпечуватимуть розповсюдження національних настанов для шкіл до відновлення їх роботи, щоб вони мали достатньо часу для підготовки?			●	◆	■		
Як уряди забезпечуватимуть додаткове фінансування шкіл для придбання засобів гігієни та впровадження додаткового прибирання, у т. ч. прибирання, передбаченого національними нормами у разі виявлення випадків інфікування або підозри на коронавірус?							
Як уряди забезпечуватимуть спрямування коштів школам та регіонам, які (i) найбільше постраждали від поширення вірусу, (ii) мають найвищі показники самовільного залишення школи та найнижчі результати навчання, (iii) мають найбільшу частку маргіналізованих дітей?			●	◆	■	■	
Як забезпечуватимуться інформування та підготовка вчителів і працівників школи до впровадження норм, настанов, протоколів та планів профілактики COVID-19?			●	◆	■	■	
Як оцінюватиметься готовність шкіл та здійснюватиметься моніторинг дотримання ними національних норм стосовно COVID-19 у галузі охорони здоров'я?		■	●	◆	■	■	■

Діяльність ЮНІСЕФ у країнах Європи та Центральної Азії

Поточна підтримка

Відповідно до 4 Цілей Сталого Розвитку, ЮНІСЕФ узяв на себе зобов'язання до 2030 року забезпечити всеохопну й справедливу якісну освіту для всіх без винятку дітей, щоб жодна дитина не залишилася поза увагою. ЮНІСЕФ має великий досвід надання підтримки урядам країн Європи та Центральної Азії у зміцненні їхніх освітніх систем та підвищенні їхньої стійкості заради досягнення амбітної мети — забезпечення якісної освіти для ВСІХ дітей.

ЮНІСЕФ працював спільно з урядами та школами над:

- розробкою політики та практик всеохопної освіти;
- впровадженням навчальних програм на основі компетентнісного підходу;
- забезпеченням формування навичок;
- забезпеченням якісної освіти та навчання;
- забезпеченням кваліфікованих педагогічних кадрів, організацією підготовки та підвищення кваліфікації вчителів;
- удосконаленням практик та систем оцінювання;
- забезпеченням підтримки дітям, які не відвідують школу, для їх залучення (у т. ч. повторного) до освітнього процесу та запобігання самовільному залишенню школи маргіналізованими та уразливими дітьми, зокрема дітьми з інвалідністю, ромськими дітьми та дітьми — представниками інших етнічних меншин, дітьми-мігрантами та дітьми-біженцями.

Цей досвід, особливо щодо гнучкого оцінювання навчання, всеохопного викладання, модулів ліквідації відставання у навчанні та інтегрування соціально-емоційної підтримки в освітню діяльність, виявився корисним і в контексті розв'язання проблем, пов'язаних із пандемією COVID-19.

Від початку спалаху епідемії COVID-19 ЮНІСЕФ забезпечував підтримку неперервності освіти та навчання учнів із акцентом на найбільш маргіналізованих дітях. Зусилля ЮНІСЕФ зосереджені на (i) наданні підтримки міністерствам освіти та відповідним урядовим установам у створенні, відборі або вдосконаленні систем дистанційного та онлайн-навчання, (ii) забезпеченні моніторингу впливу припинення роботи шкіл на якість освітніх послуг, зокрема тих, які надавалися через платформи дистанційного навчання, та на результати навчання, (iii) наданні підтримки батькам та піклувальникам у домашньому навчанні дітей та наданні психосоціальної підтримки.

У той час як країни займалися плануванням на посткарантинний період та поступовим відновленням економіки, заходи реагування в галузі освіти, розроблені ЮНІСЕФ, ґрунтувалися на подвійному підході:

1. **Забезпечення неперервності інтервенцій:** від
 - (i) *невідкладного реагування* на спалах епідемії COVID-19 до
 - (ii) *повернення до школи*, оцінювання навчання та виявлення прогалин у навчанні, розробки стратегій ліквідації відставання дітей у навчанні, та
 - (iii) *підвищення загальної стійкості та ефективності освітніх систем* шляхом більш інноваційного, всеохопного, якісного планування та надання освітніх послуг.
2. **Задоволення потреб маргіналізованих та уразливих дітей**, зокрема дітей із інвалідністю, дітей — представників етнічних та мовних меншин, дітей-мігрантів, дітей-біженців та дітей із малозабезпечених або неблагополучних сімей.

Для цього ЮНІСЕФ забезпечив комплексне реагування, яке охоплює дошкільну, шкільну та неформальну освіту та спрямоване на задоволення потреб бенефіціарів (дітей і сімей), освітян (вчителів і викладачів), інших працівників школи (педагогів, психологів, директорів), директивних органів та освітян. Реагування забезпечується за такими трьома напрямками:

1. **Освітні технології:** заходи, інструменти та рішення, необхідні для підтримання контактів між учнями, вчителями, школами та батьками; налаштування роботи систем дистанційного та онлайн-навчання та розробка цифрового освітнього середовища для учнів та вчителів. Мета

полягає у забезпеченні переходу від екстрено організованого дистанційного викладання до більш структурованого дистанційного навчання, зокрема онлайн-навчання.

- 2. Педагогіка:** заходи та матеріали, пов'язані з підтримкою викладання, навчання та благополуччя, у т. ч. професійний розвиток вчителів та освітян; питання, пов'язані з навчальними програмами та оцінюванням; розробка навчально-методичних матеріалів; інклюзивна педагогіка та викладання для планування, забезпечення та оцінювання навчання в усіх умовах (традиційного, дистанційного навчання, груп подовженого дня тощо).
- 3. Політика та управління:** заходи, пов'язані зі створенням, моніторингом та оцінюванням умов викладання та навчання, зокрема правил і норм; розробка політики; планування освіти; підтримка впровадження реформ; організація забезпечення освіти; фінансування та налагодження партнерських відносин.

У рамках цієї діяльності ЮНІСЕФ запровадив програму *LearnIn Initiative* (www.learnin.info) у партнерстві з Цюрізьким педагогічним університетом (PHZH), платформою LabXchange та іншими постачальниками освітнього контенту та технологій. *Програма LearnIn має на меті надання підтримки вчителям і учням, які навчаються протягом усього життя, шляхом забезпечення можливостей здобуття всеохопної, якісної, персоналізованої освіти з урахуванням культурних особливостей у цифровому середовищі, що сприятиме співпраці та спільній практиці.* Програма сприятиме розбудові спроможності вчителів і шкіл задовольняти потреби ВСІХ учнів шляхом забезпечення комбінованого (змішаного) навчання, покращення методики викладання та створення індивідуалізованих програм навчання на основі матеріалів ЮНІСЕФ, присвячених всеохопній якійсній освіті, та перевірених матеріалів із відкритих джерел.

Ресурси для реагування на пандемію COVID-19 у галузі освіти

Корисні ресурси для реагування на пандемію COVID-19 у галузі освіти можна почерпнути з двох основних джерел:

- публікації, присвячені відновленню роботи шкіл в умовах пандемії COVID-19;
- публікації, присвячені забезпеченню якісної всеохопної освіти для ВСІХ дітей, опубліковані в минулі роки ЮНІСЕФ та іншими агенціями.

Нижче наведено невичерпний перелік відповідних публікацій.

Публікації, присвячені COVID-19:

- «Рамки відновлення роботи шкіл» (2020 р.), підготовлені ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Світовим банком, Світовою продовольчою програмою. Посилання: <https://www.unicef.org/documents/framework-reopening-schools>
- «Керівництво для вчителів щодо дій у надзвичайних ситуаціях» (2020 р.), розроблене ЮНІСЕФ. Посилання: <https://learnin.wiki/en/Workstream/emergency-manual/emergency-manual-overview>
- «Ключова інформація та заходи профілактики та боротьби з COVID-19 у школах» (2020 р.), ЮНІСЕФ. Посилання: <https://www.unicef.org/lac/en/reports/guidance-covid-19-prevention-and-control-schools>
- «Підтримка вчителів у рамках повернення дітей до школи: настанови для директивних органів» (2020 р.), Робоча група ЮНЕСКО-МОП із підготовки педагогічних кадрів 2030. Посилання: <https://teachertaskforce.org/sites/default/files/2020-05/Guidelines%20Note%20FINAL>
- «Підтримка вчителів: інструментарій для керівників шкіл» (2020 р.), Робоча група ЮНЕСКО-МОП із підготовки педагогічних кадрів 2030. Посилання: https://teachertaskforce.org/sites/default/files/2020-06/TTF_BackToSchool_Toolkit%20for%20school%20leaders.pdf

Додаткові типові документи наведені у Бібліографії.

Публікації, присвячені забезпеченню всеохопної якісної освіти для ВСІХ дітей:

- Посібник ЮНІСЕФ «Повернення до школи» (2013 р.), ЮНІСЕФ, Нью-Йорк. Посилання: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNICEF_Back_To_School_Guide_2013.pdf
- «Модулі підготовки вчителів до забезпечення всеохопної освіти» (2015 р.), ЮНІСЕФ. Женева:

Регіональне відділення ЮНІСЕФ для Європи та Центральної Азії. Посилання:

<https://www.unicef.org/eca/education>

- «Моніторинг участі в освітньому процесі: рамки для моніторингу дітей та підлітків, які не відвідують школу або наражаються на ризик самовільного залишення школи» (2016 р.), ЮНІСЕФ та Інститут статистики ЮНЕСКО. Женева: Регіональне відділення ЮНІСЕФ для Європи та Центральної Азії. Посилання: <https://www.unicef.org/eca/media/2956/file>
- «Поліпшення участі в освітньому процесі: політика та практичні аспекти зарахування всіх дітей та підлітків до школи та попередження самовільного залишення школи» (2017 р.), ЮНІСЕФ. Женева: Регіональне відділення ЮНІСЕФ для Європи та Центральної Азії. Посилання: <https://www.unicef.org/eca/media/2971/file>
- «Проект регіональних модулів підготовки з питань попередження самовільного залишення школи: школи це можуть!» (2019 р.), ЮНІСЕФ. Женева: Регіональне відділення ЮНІСЕФ для Європи та Центральної Азії. (Посилання буде надано незабаром)

Представництва ЮНІСЕФ можуть отримати доступ до цих та інших ресурсів, які стосуються Міркувань, на сторінці SharePoint:

<https://unicef.sharepoint.com/teams/ECARO-Education/SitePages/Considerations-for-quality-and-inclusive-education.aspx>

Представництва ЮНІСЕФ також можуть отримати доступ до додаткових публікацій, присвячених COVID-19 та освіті, за посиланням:

<https://unicef.sharepoint.com/teams/ECARO-Education/SitePages/Education-&-COVID-19.aspx>

Бібліографія

UNICEF's *Building Resilient Education Systems beyond the COVID-19 Pandemic: Considerations for decision-makers at national, local and school levels* has been informed by:

OECD (2018) *Social and Emotional Skills: Well-being, connectedness and success*. Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development.

OECD (2020) *A Framework to Guide an Education Response to the Covid-19 Pandemic of 2020*. Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development.

OECD (2020) *Coronavirus special edition: back to school - Trends Shaping Education Spotlight 21*. Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development.

UNESCO-ILO (2020) *Supporting teachers in back-to-school efforts Guidance for policy makers*.

UNICEF (2020) *Key Messages and Actions for COVID19 Prevention and Control in Schools*. New-York: UNICEF.

UNICEF EAPRO (2020) *Nutrition and Education Collaboration - Checklist for Reopening Schools*. Bangkok: UNICEF Regional Office for East Asia and the Pacific.

UNICEF EAPRO (2020) *Guidance Note on the Opening Up Better Schools Toolkit*. Bangkok: UNICEF Regional Office for East Asia and the Pacific.

UNICEF, UNESCO, World Bank, World Food Programme (2020) *Framework for reopening schools*.

UNICEF, WHO, IFRC (2020) *Interim Guidance for COVID-19 Prevention and Control in Schools*.

World Bank (2020) *The COVID-19 Pandemic: Shocks to Education and Policy Responses*. May 2020. Washington. The World Bank Group.